

Programma

BEGROTING 2017

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		1
Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Budgetcyclus	3
1.3	Functies van de begroting en jaarstukken	4
1.4	Bestuurlijke procedure	5
Hoofdstuk 2	Van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Financieel totaaloverzicht	7
2.3	P.M. posten	11
2.4	Overzicht investeringen	12
2.5	Reserves en voorzieningen	13
2.6	Baten en lasten programma's 2017 – 2020	14
Hoofdstuk 3	Programmaplan	15
3.1	Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	15
3.2	Programma B - Verkeer en vervoer	17
3.3	Programma C - Economie & VHROSV	18
3.4	Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	20
3.5	Programma E - Sociaal domein	22
3.6	Programma F - Volksgezondheid en milieu	24
3.7	Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2017 - 2020	26
Hoofdstuk 4	Paragrafen	27
4.1	Organisatieschema	27
4.1.1	Organisatiestructuur	27
4.2	Bedrijfsvoering	28
4.2.1	Algemeen	28
4.2.2	Personeelsbeleid	29
4.2.3	Personeelssterkte	29
4.2.4	Arbeidsomstandigheden	29
4.3	Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	30
4.3.1	Inventarisatie van risico's	30
4.3.2	Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / Kwantificeren van risico's	34
4.3.3	Inventarisatie weerstandsvermogen	36
4.3.4	Inventarisatie weerstandscapaciteit	37
4.3.5	Weerstandsvermogen – conclusies	38
4.3.6	Kengetallen	39
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	41
4.4.1	Wegen	41
4.4.2	Riolering	41
4.4.3	Water	42
4.4.4	Groen	42
4.4.5	Gebouwen	43
4.5	Financiering	44
4.5.1	Renterisiconorm	45
4.5.2	Kasgeldlimiet	45
4.5.3	Renteschema	46

4.6	Lokale heffingen	47
4.6.1	Onroerende zaakbelastingen	47
4.6.2	Afvalstoffenheffing	48
4.6.3	Rioolheffing	50
4.6.4	Toeristenbelasting	51
4.6.5	Grafrechten, begrafenisrechten	51
4.6.6	Bouw leges en overige vergoedingen	51
4.6.7	Kwijtscheldingsbeleid	51
4.6.8	Woonlastenontwikkeling	52
4.6.9	Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2017	52
4.7	Verbonden partijen	54
4.8	Grondbeleid	59
4.8.1	Visie	59
4.8.2	Beleid inzake reserves en risico	60

Vaststellingsbesluit Raad

63

Bijlagen:

- A. Programma, functie en portefeuillehouder, budgethouder
- B. Overzicht van reserves en voorzieningen
- C. Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
- D. Toelichting aard en reden van reserves en voorzieningen
- E. Overzicht incidentele baten & lasten
- F. Ontwikkeling eigen vermogen
- G. Begrotingsgegevens i.v.m. EMU-saldo
- H. Geprognoseerde begin- en eindbalans
- I. Kasstroomoverzicht
- J. Staat van opgenomen geldleningen
- K. Basisset Beleidsindicatoren
- L. Kerngegevens
- M. Verklarende woordenlijst
- N. Lijst met afkortingen

Voorwoord

Geacht raadslid,

Hierbij bied ik u, mede namens het college, de begroting 2017 aan. In deze begroting zijn ook de meerjarenramingen voor de jaren 2018-2020 opgenomen, overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Met de begroting 2017 geven wij invulling aan het collegeprogramma 2014-2018.

Een begroting die qua indeling is aangepast aan de eisen die de wet vanaf 2017 stelt en qua vormgeving meer leesbaar is vormgegeven. In de toekomst zal bezien worden in hoeverre een digitale ontsluiting tot de mogelijkheden behoort.

Door de verplichte overgang is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, kostencategorieën zijn totaal veranderd zodat 2017 een nieuw vertrekpunt wordt voor toekomstige begrotingen.

De begroting 2017 is reëel sluitend. Dit geldt tevens voor de meerjarenramingen 2018-2020.

Het positieve herstel van de economie en de aantrekkende huizenmarkt zet zich door en de prognoses van de gemeente Boekel m.b.t. de grondverkopen worden gerealiseerd. Ook de algemene uitkering uit het gemeentefonds draagt bij aan het financieel herstel. Kortom na een flink aantal jaren recessie klimmen we weer uit het dal. Dat vertaalt zich ook in de begroting. Het college heeft de raad bij de voorjaarsnota reeds voorgesteld om de extra stijging van de OZB (5%) voor 2017 niet door te voeren, immers de begroting biedt de ruimte. Mede door de effecten van de meicirculaire en de reële prognoses van de budgetten neemt de begrotingsruimte nog meer toe.

Daarom stelt het college voor om de ruimte die de begroting biedt, te bestemmen voor lastenverlaging voor onze inwoners. In de voorliggende begroting is dan ook een lastenverlaging OZB opgenomen van 5%. Het tarief voor rioolheffing daalt met 3,7% en het tarief voor afvalstoffenheffing zal waarschijnlijk ook dalen, maar hangt nauw samen met een mogelijk aanbestedingsvoordeel.

Aandachtspunten voor 2017:

- De transformatie van de 3d's is nog in volle gang zoals het bevorderen van het integraal werken tussen professionals, taken en wetgeving. Om de controlerende rol van de raad mogelijk te maken heeft de verantwoording over de 3d's nog een kwaliteitsverbetering te ondergaan. Zoals verwacht heeft de accountant over het jaar 2015 een beperkte goedkeurende verklaring afgegeven. De verantwoording 3d's is volgens de accountant niet voldoende transparant om een volledige goedkeurende verklaring af te kunnen geven. Dit geldt overigens wel voor de reguliere bedrijfsvoering exclusief 3d's. In 2016 worden stappen gezet om een tijdige en goedkeurende verklaring te verkrijgen.
- Aandacht zal uitgaan naar verdere samenwerking, lokaal door vooral faciliterend en ondersteunend op te treden en bovenlokaal door intensieve samenwerking waarbij het college een gezond evenwicht nastreeft van halen en brengen.
- Het buitengebied en met name het belang van de volksgezondheid. Deze dienen hand in hand te gaan. Vergunningverlening en gezondheid willen we niet los van elkaar zien.
- Het Kindcentrum; In de begroting 2017 zijn de middelen opgenomen om de bouw van het centrum te kunnen bekostigen.

- Het centrum van Boekel als de plek om gezellig en ongestoord boodschappen te doen en te winkelen, met voldoende voorzieningen.
- Oog voor onze medemensen die het wat moeilijker hebben en die extra ondersteuning nodig hebben.
- Extra inzet voor doelgroepen zoals 1-2 persoonshuishouden en statushouders.
- Boekel heeft een recreatieve aantrekkingskracht en die willen we versterken. Revitalisering van het platteland dient samen op te trekken met de leefbaarheid; rust en ruimte, recreatie en vrije tijd.
- De Peelrandbreuk is een prachtig natuurlijk product dat qua potentie een mooie brug kan vormen in de leefbaarheid van het buitengebied als de recreatieve functie van Boekel.

Ook het jaar 2017 heeft Boekel veel te bieden voor onze gemeenschap en daarbuiten. Een gemeenschap waar men met plezier woont, leeft en werkt en waar men elkaar helpt in het levendig en zelfstandig houden van deze prachtige gemeente met zijn unieke kernen.

Ik ga er vanuit dat de begrotingsstukken u een helder inzicht geven in de financiële en beleidsmatige ontwikkeling en dat de begroting 2017 bijdraagt aan de democratische legitimatie van ons bestuurlijk zijn.

Ik wens u een vruchtbare begrotingsbehandeling toe.

De burgemeester,
P.M.J.H. Bos

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

In het onderhavige hoofdstuk worden enkele algemene onderwerpen zoals 'de budgetcyclus', 'de functie van de begroting en de jaarrekening' en het 'bestuurlijke proces' uiteengezet en toegelicht.

Hoofdstuk twee betreft de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2016 naar de begroting 2017 en geeft de aansluiting van de begroting met de voorjaarsnota weer.

Hoofdstuk drie behandelt het programmaplan. Dit plan is een overzicht van de beleidsitems zoals de Raad die behandelt. De programma's bestaan uit verzamelingen van gemeentelijke producten.

In hoofdstuk vier worden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven paragrafen behandeld. De onderwerpen van de paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het doel van de paragrafen is dan ook om de onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in een kort overzicht gebundeld weer te geven. De paragrafen geven, gezien het groot financieel en politiek belang, informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Boekel op korte en (middel) langere termijn.

Als bijlage bij deze beleidsbegroting is een verklarende woordenlijst en een lijst met afkortingen opgenomen. De verplichte onderdelen van de financiële begroting zijn als sluitstuk in dit boekwerk opgenomen.

1.2 Budgetcyclus

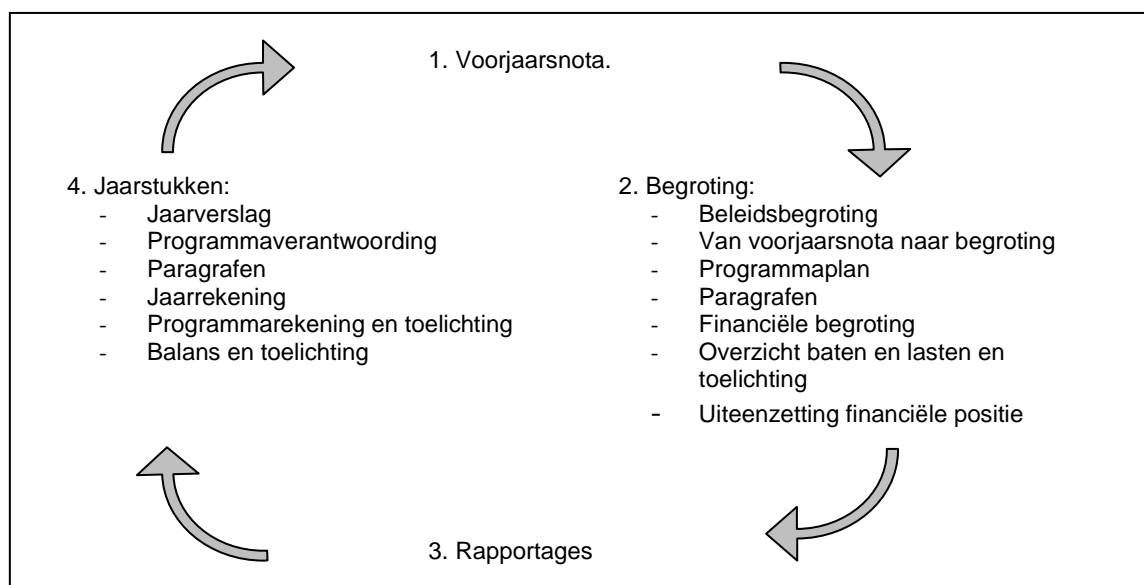
Het BBV onderscheidt een beleids- en een financiële begroting. De begroting van de grondexploitatie is ingepast in alle begrotingsdocumenten, maar kent, exploitatietechnisch, een budgettair neutraal karakter. Daar de mutaties hiervan tot uitdrukking komen in de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden op de balans.

1. Voorjaarsnota

De budgetcyclus start met de voorjaarsnota in de periode april / mei / juni. De voorjaarsnota is als het ware de fundering voor de begroting, die na de algemene beschouwingen in oktober / november wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

2. Begroting

Zoals de budgetcyclus aangeeft, is de begroting onderverdeeld in de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Budgetcyclus Besluit Begroting en Verantwoording

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De begroting is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

- Van voorjaarsnota naar begroting:
hier is de opbouw van het saldo van de voorjaarsnota naar het saldo van de begroting terug te vinden.
- Het programmaplan:
dit plan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat.
- De paragrafen:
dit begrotingsonderdeel legt de beleidslijnen vast voor wat betreft relevante beheersmatige aspecten en het lokale heffingenbeleid.

Financiële begroting

De financiële positie en de geraamde inkomsten en uitgaven voor de komende jaren van de gemeente worden in dit onderdeel inzichtelijk gemaakt. De financiële begroting bestaat minimaal uit:

- Het overzicht van de baten en lasten en toelichtingen.
- De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting: de uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting treft u aan in hoofdstuk 2.

3. Rapportages

Het periodiek rapporteren is een onlosmakelijk onderdeel van de P&C-cyclus. De actuele stand van zaken en de meest recente toekomstverwachtingen worden hierin uiteengezet en nader toegelicht. Daar waar nodig en/of gewenst wordt op verschillende momenten gerapporteerd.

4. Jaarstukken

Na afloop van het boekjaar presenteren wij u de beleidsmatige en financiële resultaten in de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. In tegenstelling tot de begroting gaat het dan niet om ramingen, maar om financiële en beleidsmatige realisaties. Het jaarverslag is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de paragrafen. In het jaarverslag staan de resultaten ten aanzien van het beleid centraal. De jaarrekening bevat de programmarekening met een toelichting en de balans met bijbehorende toelichting. De jaarrekening gaat merendeels in op de behaalde financiële resultaten.

1.3 Functies van de begroting en jaarstukken

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor de Raad. In de eerste plaats is dat vanwege het budgetrecht van de Raad. Dit houdt in dat alleen de Raad bevoegd is het college te machtigen tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Dit is de **autorisatiefunctie**. Het grote belang van deze functie komt ook tot uitdrukking in het feit dat deze functie ook wel de staatsrechtelijke functie wordt genoemd. Of zoals de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie het zegt: 'Het budgetrecht is een fundament van elke volksvertegenwoordiging, dus ook van de Raad'.

In het verlengde van de autorisatiefunctie ligt de 2^e functie van de begroting, de **allocatiefunctie**. Omdat de middelen beperkt zijn, moet gekozen worden aan welke doeleinden wel of geen en aan welke minder of meer middelen worden besteed. Bij deze functie komt nadrukkelijk tot uiting dat het bij de begroting om zowel het beleid als de financiële vertaling gaat. In het BBV komt dat tot uitdrukking doordat de begroting bestaat uit een programmabegroting en een financiële begroting. In de programmabegroting wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten die nagestreefd worden, hoe men deze effecten wil gaan bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn en hoe deze worden ingezet.

In de derde plaats heeft het sluitstuk van de begroting, de jaarstukken, de **controlerende functie**. Deze functie is in het duale stelsel in belang toegenomen. Versterking van de controlerende functie van de Raad is een van de oogmerken van de dualisering. Bij de controle zijn diverse aspecten van

belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven: de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Door het vaststellen van de jaarrekening wordt het college decharge verleend voor het gevoerde financieel beleid/beheer in het betreffende jaar. Het jaarverslag moet verenigbaar zijn met de jaarrekening, wat wil zeggen dat de cijfers in beide documenten met elkaar overeenstemmen en de conclusies ten aanzien van de financiële positie eenzelfde beeld geven. Voorts is het jaarverslag van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het jaarverslag wordt hier verder niet ingegaan, omdat het jaarverslag zich, net zoals zijn tegenhanger de begroting, richt op beleid.

De Raad maakt bij zijn controlerende taak gebruik van de controleverklaring waarin de accountant zijn oordeel geeft over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Ook kan de Raad gebruik maken van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Tenslotte, heeft de Raad tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk. **Het geven van een goed inzicht in de financiële positie** is de vierde begrotingsfunctie. Van de eis dat de begroting in evenwicht is, mag worden afgeweken als aannemelijk gemaakt kan worden dat de begroting in de eerstvolgende jaren in evenwicht wordt gebracht (artikel 189, derde lid van de Gemeentewet). Voorts kan de Raad besluiten tot instelling van een Rekenkamer of een Rekenkamercommissie. Deze taak is in Boekel ondergebracht bij de Commissie Algemene Zaken.

1.4 Bestuurlijke procedure

Het tijdspad van de begroting ziet er vanaf het moment van aanbieden tot het moment van vaststelling in de Raad als volgt uit:

• Aanbieding begroting 2017 aan de commissie- en Raadsleden	15-09-2016
• Ambtelijke technische toelichting begroting 2017	27-09-2016
• Inleveren algemene beschouwingen door de Raad (1 ^e termijn, tot 09:00 uur)	17-10-2016
• Verzending antwoorden algemene beschouwingen 1 ^e termijn aan de Raad	03-11-2016
• Behandeling begroting 2017 in Raad (vanaf 16.00 uur)	10-11-2016

HOOFDSTUK 2 Van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017

2.1 Inleiding

Op basis van het vastgestelde onderdeel van de voorjaarsnota 2016 (Raadsbesluit d.d. 07.07.2016) is de financiële begroting 2017 – 2020 doorgerekend.

Een begroting die qua programma indeling is aangepaste aan de eisen die de wet vanaf 2017 stelt. Deze aangepaste indeling betreft de gewijzigde programma indeling op basis van de nieuwe taakvelden. In bijlage A vindt u de conversie tussen de oude en nieuwe programma indeling.

Tenslotte zijn er in de onderhavige begroting nog enkele mutaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht opgenomen. In de volgende paragraaf worden deze mutaties inzichtelijk gemaakt en kort (per mutatie) toegelicht.

2.2. Financieel totaaloverzicht

Van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017		2017		2018		2019		2020	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2016	36.300		143.500		177.200		245.300	
---	--------	--	---------	--	---------	--	---------	--

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2017			-20.900	7.300		-61.400		-91.700
	<i>Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid</i>							
A.01	Bijdrage RIEC		-7.000		-7.000		-7.000	-7.000
A.02	Bedrijfsvoering	40.000		35.800		32.500		31.800
A.03	Algemene uitkering (gemeentefonds)	91.300		226.300		236.800		274.400
A.04	Stelpost loon- prijsontwikkeling	34.300			-36.800		-108.100	-185.500
A.05	Taakmutaties		-20.000		-20.700		-10.000	1.100
A.06	Onroerendezaakbelasting		-133.600		-135.600		-137.600	-139.700
	<i>Programma B - Verkeer en vervoer</i>							
B.01	Diversen kleine mutaties PB		-500		-500		-500	-500
	<i>Programma C - Economie & VHROSV</i>							
C.01	Leges WRO-procedures	20.000		10.000		10.000		10.000
	<i>Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie</i>							
D.01	Onderwijsachterstandenbeleid - lasten		-80.600					
D.02	Onderwijsachterstandenbeleid - baten	80.600						
D.03	Huisvesting van scholen - Huur		-2.800		-2.800		-2.800	-2.800
D.04	Subsidieregeling natuurbeheer		-2.000		-2.000		-2.000	-2.000
D.05	Bijdrage Peelrandbreuk		-1.000		-1.000		-1.000	-1.000

Van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017		2017		2018		2019		2020	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel

	<i>Programma E - Sociaal domein</i>								
E.01	Uitkering BUIG	6.600		6.600		6.600		6.600	
E.02	Subsidie Stichting vluchtelingenwerk		-2.000		-2.000		-2.000		-2.000
E.03	Traject begeleiding statushouders		-50.000		-50.000		-50.000		-50.000
E.04	Bijdrage in de kosten van de woonvoorziening (statushouders)	2.500		2.500		2.500		2.500	
E.05	Gemeenschapshuis De Horst - Schoonhouden		-20.900		-20.900		-20.900		-20.900
E.06	Gemeenschapshuis De Horst - Bijdrage investering	1.300		1.300		1.300		1.300	
	<i>Programma F - Volksgezondheid en milieu</i>								
F.01	Bijdrage GGD	4.500		4.500		4.500		4.500	
F.02	Riolering (baten en lasten)	18.400			-400		-13.700		-12.500
3.) Beginsaldo begroting 2017 - 2020 (som van 1 + 2)		15.400		150.800		115.800		153.600	

4.) Effecten september-circulaire									
4.01	Effecten septembercirculaire 2016								

5.) Saldo begroting 2017 - 2020 (som 3 + 4)		15.400		150.800		115.800		153.600	
--	--	---------------	--	----------------	--	----------------	--	----------------	--

6.) Incidentele baten en lasten (conform bijlage E)		0		0		0		0	
--	--	----------	--	----------	--	----------	--	----------	--

7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2017 - 2020 (som 5 + 6)		15.400		150.800		115.800		153.600	
---	--	---------------	--	----------------	--	----------------	--	----------------	--

Toelichting mutaties: van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2016

Betreft het saldo van de voorjaarsnota 2016 (Raadsbesluit 07.07.2016).

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2017

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

- A.01 Bijdrage aan het RIEC vanaf d.d. 01.01.2017.
- A.02 Dit betreft diverse kleine voordelen op de bedrijfsvoering cf. realisatie 2015 en actualisatie medio 2016.
- A.03 Betreft bijstelling van de algemene uitkering (meicirculaire 2016) t.o.v. de decembercirculaire 2015 zoals deze in de voorjaarsnota 2016 is opgenomen. In deze bijstelling is tevens de herverdeling van het subcluster VHROSV verwerkt.
- A.04 De meicirculaire 2016 verwacht op termijn een hogere loon- en prijsontwikkeling, derhalve wordt deze stelpost bijgesteld. Voor 2017 kan deze post vrijvallen.
- A.05 Betreft niet functioneel geraamde taakmutaties die opgenomen zijn in de meicirculaire 2016. Derhalve worden de lasten als stelpost geraamd.
- A.06 Betreft een bijstelling van de OZB-opbrengsten. Er is een verlaging verwerkt van 5% OZB-opbrengsten. De reguliere indexering (CPI) van 1,78% blijft gehandhaafd.

Programma B - Verkeer en vervoer

- B.01 Diverse kleine mutaties op programma B.

Programma C - Economie & VHROSV

- C.01 Conform gemiddelde realisatie voorgaande jaren worden de opbrengsten naar boven bijgesteld.

Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

- D.01/02 De regeling voor het beschikbaar stellen van middelen inzake onderwijsachterstandenbeleid is met één jaar verlengd. Naar verwachting zullen deze middelen vanaf 2018 verdeeld gaan worden via het gemeentefonds.
- D.03 Pantein heeft de huurovereenkomst van Kennedystraat 3 opgezegd.
- D.04 De te ontvangen subsidie regeling is met twee derde deel versoberd.
- D.05 Betreft bijdrage om projecten op te zetten in het kader van de Peelrandbreuk en wijstherstel.

Programma E - Sociaal domein

- E.01 Betreft bijgestelde budget BUIG (doeluitkering Rijk).
- E.02/03 Betreft mutatie inzake statushouders cf. raadsbesluit d.d. 07.07.2016.
- E.04 Betreft een gebruikersbijdrage van de kosten voor statushouder die gezamenlijk één pand bewonen.
- E.05 Betreft schoonmaakkosten van de Horst. Voorheen werden deze kosten betaald uit de dividenduitkering van IBN.
- E.06 Betreft een bijdrage in de kosten voor een periode van zes jaar voor de investering in de warmtevoorziening.

Programma F - Volksgezondheid en milieu

- F.01 Betreft mutatie inzake bijdrage GGD cf. raadsbesluit d.d. 07.07.2016.
- F.02 Het her-programmeren van investeringen inzake het 'product' riool leidt tot schommelingen in de te onttrekken BTW component ten lasten van de bestemmingsreserve riolering. In de onderhavige mutatie zijn de effecten van het her-programmeren weergegeven.

3.) Beginsaldo begroting 2017 - 2020 (som van 1 + 2)

Saldo bestaand beleid: Stand na voorjaarsnota 2016 en mutaties binnen het bestaand beleid.

4.) Effecten septembercirculaire 2016

Zodra de effecten van de septembercirculaire 2016 bekend zijn zal de raad hierover geïnformeerd worden.

5.) Saldo begroting 2017 - 2020 (som 3 + 4)

Betreft het saldo van de begroting 2017 - 2020

6.) Incidentele baten en lasten

Betreft het saldo van incidentele baten en lasten conform bijlage E.

7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2017 - 2020 (som 5 + 6)

Betreft het gecorrigeerd saldo van de begroting 2017 – 2020.

2.3 P.M. posten

In de programma's staan diverse onderdelen opgenomen zonder financiële kaders omdat die onderdelen/ontwikkelingen zich nog in de plan fase bevinden. In deze paragraaf worden deze inzichtelijk gemaakt en waar mogelijk nader toegelicht. Er worden géén activiteiten ondernomen totdat U als Raad goedkeuring heeft gegeven tot het uitvoeren ervan en het bijbehorende krediet heeft vastgesteld.

Programma	Toelichting
Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	
Digitale overheid (INUP / Egem-I)	
Informatiebeveiliging	
Programma B - Verkeer en vervoer	
-	
Programma C - Economie & VHROSV	
Centrum ontwikkelingen	
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	
Groene ladder	
Programma E - Sociaal domein	
-	
Programma F - Volksgezondheid en milieu	
-	

2.4 Overzicht investeringen

Hieronder treft u een overzicht aan van alle verwerkte investeringen in de begroting 2017.

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (direct afschrijven cf. ideaal complex):				
- Afkoppelen rioleringsgebied Vogelenzang	254.800	254.800		
- Afkoppelen rioleringsgebied De Logt/Brouwersstraat			112.308	112.308
- Verbetermaatregelen BRP 2015	34.500			
- Verbetermaatregelen BRP 2017	119.300			
- Renovatie gemaal Bosberg	26.000			
- Wervelventiel put 300423	15.000			
Onderhoud gebouwen (cf. MOP 2016-2025)				
- Gemeentehuis				10.600
- Scoutinggebouw	10.261			
- Sportcentrum De Burcht	21.200	79.500	16.960	
Wegbeheer (plan 2015 - 2019)				
- Groot onderhoud	250.832	250.722	39.989	250.000
- Planbegeleiding	12.542	12.536	1.999	0
- Tweejaarlijkse actualisatie wegbeheerplan	0	12.000	0	12.000
Openbare Verlichting (vervangen armaturen)				
	26.000	53.000	57.000	83.000
Vervanging voetbalvelden				
- Boekel Sport (exclusief btw)				
Veld 5			21.000	
- RKSV Venhorst (inclusief btw)				
Veld 2			25.410	
Randweg				
- Te activeren investerings (kapitaallasten)		650.000	500.000	
- Bijdrage fonds bovenwijkse voorzieningen			500.000	1.000.000
Integraal Kind Centrum (IKC)				
			3.000.000	
Totaal investeringen	770.435	1.312.558	4.274.666	1.467.908

2.5 Reserves en voorzieningen

Het overzicht van de reserves en voorzieningen over de periode 2017 tot 01-01-2021 (incl. specificatie claims) treft u aan in de Bijlagen B en C. Hierin zijn alle vermogensmutaties tot en met de voorjaarsnota 2016 verwerkt. Een realisatie van het overzicht 'van voorjaarsnota 2016 naar begroting 2017' (conform paragraaf 2.1) resulteert in het volgende saldo van de Algemene Reserve:

Algemene Reserve per 31-12-2020 (cf. bijlage B) € 3.028.400

In vergelijking met de begroting 2016 een stijging / verbetering van ruim € 500.000 wat betreft de geprognosticeerde stand van de Algemene Reserve aan het einde van de meerjarige begrotingsperiode. De voornaamste oorzaak hiervan is het rekeningresultaat over de periode 2015.

Ten behoeve van een stabiel financieel beleid, waarin grote financiële uitschieters zowel in positieve als negatieve zin in enig jaar zoveel mogelijk worden gemitigeerd, worden (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen gevormd. Er worden als het ware 'spaarpotjes' gevormd die in latere jaren worden ingezet ter dekking van lasten en/of projecten zodat de lasten daarvan niet op de dan lopende exploitatie drukken. Het vormen en aanwenden van (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen dient echter wel op een verantwoorde basis te geschieden zodat er:

- voldoende dekkingsmiddelen overblijven om eventuele onvoorziene tegenvallers in de toekomst op te vangen;
- niet onnodig veel potjes worden gevormd waardoor de financiële ruimte in de begroting en/of exploitatie te zeer wordt ingeperkt.

Naar de 'maatstaven van de provincie', dient de gemeente Boekel rekening te houden met een weerstandsvermogen van circa € 650.000. Gezien de omvang van de vaste reserve (circa € 1.000.000) wordt aan deze 'provinciale norm' voldaan en is het verantwoord om een deel van het resterende eigen vermogen in te zetten als dekkingsmiddel c.q. op in te teren in de komende jaren voor zover dit het benodigde weerstandsvermogen te boven gaat.

Uit de doorrekening van de reserves blijkt dat de omvang van het eigen vermogen in de periode 2011-2020 varieert tussen de € 6,7 en € 13,3 miljoen eub. De verwachte daling in de komende jaren van € 8,3 miljoen naar € 6,7 miljoen is zo goed als volledig het gevolg van het effectueren van de claims die er liggen op het eigen vermogen. Met als belangrijkste claim de reservering voor de randweg ad € 1,5 miljoen.

Voor meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot de reserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de volgende bijlagen:

Bijlage B Overzicht van reserves en voorzieningen
Bijlage C Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
Bijlage D Toelichting op de gevormde reserves en voorzieningen

2.6 Baten en lasten programma's 2017 – 2020

De diverse programma's zijn opgebouwd uit de nieuwe gemeentelijke taakvelden, gebaseerd op de indeling zoals deze door het Rijk is voorgeschreven. In de financiële begroting, bestaande uit de volgende onderdelen die ter inzage ligt, is opgenomen:

- Recapitulatie van de baten en lasten per programma, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Specificatie per programma van de *taakvelden*, kostenplaatsen en kostensoorten voor de jaren 2017 tot en met 2020.
- Specificatie per programma van de *producten*, kostenplaatsen en kostensoorten voor het jaar 2015.
- Conversietabel van oude producten / kostenplaatsen en kostensoorten, naar nieuwe taakvelden / kostenplaatsen en kostensoorten.

Een vereenvoudigde conversietabel op hoofdlijnen is opgenomen in bijlage A van deze begroting.

3.1 Programma A. Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

Portefeuillehouder

- P. Bos

Waar gaat dit programma over?

Onder dit programma vallen de volgende taakvelden:

- Bestuur (raad, college, burgemeester, raadscommissies, regionale samenwerkingen, voorlichting, accountantscontrole).
- Burgerzaken (rijbewijzen, paspoorten en burgerschap, leges, verkiezingen, referenda).
- Beheer overige gebouwen (beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente in bezit heeft en niet in exploitatie neemt).
- Ondersteuning en organisatie (overheadkosten: loonkosten overhead, ICT-kosten, huisvestingskosten, uitbestedingskosten bedrijfsvoering, bestuursondersteuning).
- Treasury (financiering, beleggingen, dividenden etc.).
- OZB (uitvoering wet WOZ).
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds.
- Overige baten en lasten (stelposten, taakstellenden bezuinigingen, mutaties reserves etc.).
- Crisisbeheersing en brandweer (brandbestrijding, preventie, rampenbestrijding).
- Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, preventie, APV, parkeerpolitie/Boa's).

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- De inwoners van Boekel activeren en zo onafhankelijk mogelijk maken van de (gemeentelijke) overheid, door de verantwoordelijkheid voor de fysieke en sociale leefomgeving zoveel als mogelijk, op een verantwoorde manier, bij de inwoners te laten.
- We willen de sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap versterken.
- Een effectieve en efficiënte dienstverlening richting de Boekelse inwoners tegen zo laag mogelijke kosten.
- De gemeentelijke lasten voor de inwoners van Boekel zo laag mogelijk houden.
- Brandbestrijding en preventie goed op orde hebben.
- Rampenbestrijding: zorgen dat de organisatie is toegerust op de aanpak van crises en rampen.
- Voeren van Integraal veiligheidsbeleid.
- Toezicht en handhaving openbare orde.
- Preventie.
- Handhaving APV.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- Uitvoering van het collegeprogramma 2014-2018.
- Een gemeentelijke organisatie zijn die niet overnemend is, maar faciliteert en zo nodig ondersteunt.
- Het op orde houden en versterken van de financiële positie van de gemeente Boekel.
- De in 2017 beoogde lastenverhoging van 5% OZB is niet noodzakelijk voor het op orde brengen van de begroting. De lasten kunnen zelfs met 5% (OZB) verminderd worden.
- Bij bovenlokale onderwerpen de meerwaarde van het (regionale) samenwerken opzoeken.
- De verkiezingen voor de Tweede Kamer op een efficiënte wijze organiseren.
- Brandweer Brabant Noord zorgt voor uitvoering van de brandbestrijding en preventie. De gemeente Boekel draagt hier financieel aan bij. Via het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio en periodiek overleg met vertegenwoordigers van de brandweer wordt hierop gestuurd.
- Rampenbestrijding vindt plaats door vier partijen: de politie, de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio), en gemeenten. Indien nodig schuiven andere relevante organisaties aan zoals defensie, het waterschap, Rijkswaterstaat, Essent etc. De gemeentelijke taken op het gebied van rampenbestrijding worden via bevolkingszorg door de gemeenten in de regio Brabant-Noord gezamenlijk opgepakt. Dit gebeurt deels via regionale functies en deels via lokale. Via opleiden, trainen en oefenen worden alle personen met een rol in het kader van bevolkingszorg in staat gesteld om deze optimaal te vervullen. Ook de (loco)burgemeester en het gemeentelijk beleidsteam krijgen gelegenheid om naar behoefte te oefenen.

- De kadernota integraal veiligheid loopt nog tot en met 2018. Ook het uitvoeringsprogramma loopt nog tot 2018. De activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zijn in uitvoering.
- Toezicht en handhaving openbare orde vindt plaats door de politie. Zaken die bestuursrechtelijk opgepakt kunnen worden, worden opgepakt: denk hierbij aan feiten die gerelateerd zijn aan de APV en bijvoorbeeld het sluiten van panden waarin drugs wordt gevonden (Opiumbeleid).
- Preventie vindt onder ander plaats via het buurtpreventie-project. Vanuit buurtpreventie is een coördinator gevonden en is een werkgroep actief die prioriteiten stelt en fungeert als agendacommissie voor de vergaderingen. De buurtcoördinatoren worden vanuit de gemeente Boekel ondersteund.
- De APV wordt up-to-date gehouden en indien nodig aangepast.
- De boa's voeren hun taken op het gebied van controleren in de blauwe zone en APV-gerelateerde feiten uit. Er wordt bekeken hoe de boa-werkzaamheden op de langere termijn ingebed kunnen blijven in de organisatie.

Verbonden partijen

- Brabant Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Brabant Water N.V.
- AgriFood Capital
- Veiligheidsregio Brabant-Noord
- Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Formatie
- Bezetting
- Overhead
- Verwijzingen Halt
- Harde kern jongeren
- Winkeldiefstallen
- Geweldsmisdrijven
- Diefstallen uit woning
- Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	5.560.428	5.643.612	5.727.028	5.812.482
Totale baten	-	14.935.861	15.126.434	15.200.587	15.328.137
Saldo voor bestemming	-	9.375.433	9.482.822	9.473.559	9.515.655
Mutaties reserves	-	1.539	136.875	96.596	131.197
Saldo na bestemming	-	9.373.894	9.345.947	9.376.963	9.384.458

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.2 Programma B. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van de gemeente Boekel.

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Voorbereiden realisatie Randweg Boekel om Boekel goed te ontsluiten op het provinciale en landelijke wegennet.
- Uitvoering convenant verkeersveiligheid "Maak van de nul een Punt" met als doel een gerichte aanpak om de verkeersveiligheid op een beter niveau te krijgen.
- Continueren regionale samenwerking op het gebied van verkeer en mobiliteit om te borgen dat de aansluiting op de regio logisch en efficiënt is ingericht.
- Bereikbaarheid voor iedereen, daarbij aandacht voor een adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- Afronden bestemmingsplanprocedure en kavelruil ten behoeve van de Randweg Boekel.
- Samen met VVN afdeling Boekel/Venhorst educatieve verkeersveiligheidsprojecten organiseren.
- Deelnemen aan de GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant).
- Overleg met de provincie Noord Brabant over het openbaar vervoer en overleg met het Servicepunt regiotaxi over alternatieven voor ontbrekend openbaar vervoer.

Verbonden partijen

- Provincie Noord Brabant (concessiehouder openbaar vervoer).
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (alternatieven openbaar vervoer).
- GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant).
- De lokale partners van VVN.

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig.
- Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser.

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	714.415	732.414	735.211	767.193
Totale baten	-	31.680	31.680	31.680	31.680
Saldo voor bestemming	-	-682.735	-700.734	-703.531	-735.513
Mutaties reserves	-	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-682.735	-700.734	-703.531	-735.513

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.3 Programma C. Economie & VHROSV*

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het bevorderen van de economische activiteiten en het verbeteren van de structuur voor zowel het buitengebied, de bedrijventerreinen en centrum. Boekel moet een innovatieve en actieve plattelandsgemeente zijn met een goede balans en samenhang tussen de fysieke omgeving, sociaal maatschappelijke effecten en economische vooruitgang.

Het bebouwen en inrichten van het grondgebied wordt afgestemd op de lokale behoeften van alle doelgroepen waarbij het in de gemeente Boekel prettig leven is en er voldoende voorzieningen zijn voor alle leeftijdscategorieën.

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Het bevorderen van en behouden van werkgelegenheid.
- Het behouden en waar nodig verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente.
- Het bevorderen van de welvaart in economische en sociale zin.
- Transitie in de landbouw resulterend in een meer duurzame sector.
- Ruimte voor ontwikkeling in het buitengebied in samenhang met verbeteren van de omgevingskwaliteit.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid zowel fysiek als digitaal.
- Realiseren van voldoende woningbouw voor alle doelgroepen.
- Een samenleving waar het goed wonen is, waar het voorzieningenniveau op orde is en die volop kansen biedt voor werk.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- Vaststellen van het Omgevingsplan.
- Vaststellen bestemmingsplan randweg met de daarop aansluitende lokale infrastructuur.
- Verder uitwerken van de Centrumvisie.
- Vaststellen van het Bestemmingsplan De Run.
- Vaststellen van het bestemmingsplan Randweg.
- Uitgifte bouw kavels woningbouw en kavels bedrijventerrein.
- Oriëntatie nieuwbouwlocatie woningbouw.
- Vaststellen beleid omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten.
- Meewerken aan ontwikkelingen in het kader van Vitaal Buitengebied Boekel.

Verbonden partijen

- Ondernemersvereniging
- Peelrand Wonen
- Zlto
- Regiogemeenten
- Agrifood Capital
- Provincie

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Bruto Gemeentelijk Product
- Vestigingen (van bedrijven)
- Gemiddelde WOZ waarde
- Nieuw gebouwde woningen
- Demografische druk
- Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
- Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	4.328.856	2.640.617	4.231.224	3.599.698
Totale baten	-	4.185.585	2.467.108	4.045.715	3.380.847
Saldo voor bestemming	-	-143.271	-173.509	-185.509	-218.851
Mutaties reserves	-	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-143.271	-173.509	-185.509	-218.851

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.4 Programma D. Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het faciliteren van een evenwichtig onderwijsaanbod, afgestemd op de lokale behoefte en in samenhang met de directe omgeving. Het faciliteren van een uitgebreid sportaanbod met daarin een stimulans voor onze inwoners om actief deel te nemen. Het faciliteren van de culturele ontwikkeling van de gemeenschap en het bevorderen van het recreatieve gebruik van onze buitenruimte. Veel van deze activiteiten worden feitelijk verzorgd door lokale verenigingen en organisaties. Die zijn van groot belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Hierdoor kunnen we ontspannen middels sport en spel, genieten van muziek en toneel, onszelf ontwikkelen door onderwijs en kunst en fietsen en wandelen door de natuur. Om dit in stand te houden zijn heel veel vrijwilligers actief. Deze willen wij ondersteunen en helpen.

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Een leven lang leren met goede voorschoolse voorzieningen.
- Basisonderwijs, met een goede aansluiting op vervolgonderwijs.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten en aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Een systeem van vervoer waarbij kinderen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs dat niet in onze gemeente beschikbaar is op een gepaste manier op hun leerplek kunnen komen.
- Een florerend verenigingsleven dat met inzet van veel vrijwilligers zorgt voor een breed aanbod van activiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- Voortzetting onderwijsachterstandenbeleid met lokale partners: voor- en voerschoolse educatie, leesbevordering, bibliotheek op school, peuterwerk – voortzetting met lokale partners.
- Project passende onderwijshuisvesting in Boekel en Venhorst.
- Coördinatie passend onderwijs: regionaal met samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Uitvoering leerplicht: door regionaal bureau leerplicht BNO.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten: door regionaal bureau leerplicht, samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Volwasseneneducatie ten behoeve van participatie en bestrijding laaggeletterdheid.
- Aanbesteding leerlingenvoer vanaf schooljaar 2017-2018.
- Kwaliteitsverbetering van het fietsroutenetwerk.
- Opstellen en uitvoeren van accommodatiebeleid.
 - Samenwerking en zelfwerkzaamheid bij verenigingen stimuleren
 - Streven naar centralisatie van voorzieningen

Verbonden partijen

- WGR Openbaar Onderwijs NoordOost Brabant
- Zicht Primair Onderwijs
- Stichting Openbaar Onderwijs Groep
- Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)
- Vereniging van eigenaren Octopus
- Vereniging van eigenaren Boszicht
- Stichting Binnensport Boekel
- Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
- Sportverenigingen
- Culturele verenigingen

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- Niet sporters

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	2.174.417	2.080.160	2.158.643	2.167.987
Totale baten	-	348.154	267.510	267.510	267.510
Saldo voor bestemming	-	-1.826.263	-1.812.650	-1.891.133	-1.900.477
Mutaties reserves	-	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-1.826.263	-1.812.650	-1.891.133	-1.900.477

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.5 Programma E. Sociaal domein

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het Sociale Domein. Het Sociale Domein betreft alle organisaties, diensten en voorzieningen in Boekel die onze inwoners ondersteunen, de leefbaarheid vergroten en de participatie (het meedoen) bevorderen. Het gaat hier over het welzijn van onze inwoners in Boekel, de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de inwoners, aangevuld met de gemeentelijke vangnetvoorzieningen voor onze meest kwetsbare inwoners. Daarbij is onderscheid te maken tussen voorzieningen: van sociale basisvoorzieningen, eerstelijns zorg/ondersteuning, tweedelijns zorg / ondersteuning tot bescherming en veiligheid.

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

Kwetsbare inwoners met ondersteunings-, zorg- en/of werk- en inkomensvragen kunnen een beroep doen op de gemeente, waarbij:

- Iedereen prettig kan blijven wonen, werken en leven, inclusief onze kwetsbare inwoners zoals kinderen, ouderen, vluchtelingen/statushouders, mensen met een minimum inkomen en mensen met een lichamelijke, psychiatrische, verstandelijke of een arbeidsbeperking.
- Iedereen mogelijkheden heeft om mee te (blijven) doen in onze samenleving.
- Iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen.
- Iedereen de ondersteuning of zorg krijgt die zij nodig heeft, die:
 - Zo nauw mogelijk aansluit op hun persoonlijke (thuis)situatie, mogelijkheden en netwerk
 - Zo tijdelijk, dichtbij en eenvoudig mogelijk is ingericht en zo specifiek en langdurig als noodzakelijk
 - Het zelf oplossend vermogen van onze inwoners en de Boekelse gemeenschap vergroot;
 - Gekenmerkt wordt door een opbouw in verantwoordelijkheden: van eigen verantwoordelijkheid, sociale verantwoordelijkheid en professionele verantwoordelijkheid
 - Problemen integraal worden aangepakt en samenhang is in het aanbod van ondersteuning en zorg
 - Oplossingen inzet in volgorde van beschikbaarheid van voorzieningen: algemene – collectieve – individuele voorzieningen
 - In goede samenwerking tussen en met professionals, vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners tot stand komt
 - Als uitgangspunt heeft *'één gezin, één plan'*
- Iedereen die anderen zorg of hulp (willen) bieden, daarvoor alle ruimte en steun krijgt.
- Ruimte en stimulansen voor initiatieven mogelijk zijn.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- De oplosagenda Beschermd Wonen in praktijk brengen en daarmee een sluitende keten van zorg realiseren.
- Verdere transformatie van het Sociale Domein vorm geven: het integraal werken tussen professionals, taken en wetgeving bevorderen.
- De mogelijkheden onderzoeken om een Algemene Voorziening voor Huishoudelijke Verzorging op te zetten.
- De mogelijkheden onderzoeken om aan te sluiten op de iWmo en het Gegevensknooppunt, waarmee digitaal en veilig zorggegevens met gecontracteerde aanbieders kan worden uitgewisseld.
- De overlap tussen Wmo en Participatiewet in beeld brengen en daar waar mogelijk transformeren. Specifiek de relatie tussen (arbeidsmatige) dagbesteding en beschermt werk.
- Implementatie van de beleidskeuzes rondom de doelgroep beschermt werk, WSW en de groep met een afstand tot de arbeidsmarkt (arbeidsgehandicapten, doelgroep register en sociaal-maatschappelijke problematiek).
- De wachtlijsten bij de jeugdhulpaanbieders beperken door (1) bij de inkoop ervoor te zorgen dat het aanbod (nog) beter aansluit bij de vraag en (2) in samenwerking met de Basisteams Jeugd en Gezin (onnodige) instroom terug te dringen en de afschaling te versterken.

- Meer lokaal maatwerk realiseren, met als doel de hulp/ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis plaats te laten vinden, specialistische jeugdhulp meer naar voren te organiseren en de hulp/ondersteuning snel inzetbaar te laten zijn.
- De samenwerking tussen de betrokken partijen (Basisteam Jeugd en Gezin, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Bureau Jeugdzorg, Dorpsteam Boekel etc.) versterken door middel van de pilot SAVE en het inbedden van de in de pilot SAVE opgedane ervaringen en samenwerkingsafspraken in de verschillende organisaties.

Verbonden partijen

- Adviesraad Sociaal Domein (ASD)
- Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost
- Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Banen
- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezinnen
- Melding kindermishandeling
- Netto Participatiegraad
- Achterstandsleerlingen
- Werkloze jongeren
- Personen met een bijstandsuitkering
- Personen met een lopend re-integratietraject
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming
- Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	8.175.083	8.081.397	7.993.872	7.916.139
Totale baten	-	1.618.903	1.628.903	1.628.903	1.628.903
Saldo voor bestemming	-	-6.556.180	-6.452.494	-6.364.969	-6.287.236
Mutaties reserves	-	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-6.556.180	-6.452.494	-6.364.969	-6.287.236

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.6 Programma F. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder

- H. Willems
- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma volksgezondheid en milieu zorgt ervoor dat de burgers voldoende aandacht ervaren voor de kwaliteit van hun leefomgeving en dat het bedrijfsleven minder last ondervindt van overbodige regelgeving. Er wordt gestreefd naar een duurzame samenleving waarin burgers en bedrijven bij hun afwegingen zowel de sociale, economische en ecologische aspecten meewegen.

Wat willen wij bereiken in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Een bijdrage leveren aan de bevordering van de volksgezondheid van de inwoners uit de gemeente, gezondheidsverschillen tussen groepen beperken en vermijdbare gezondheidsrisico's bestrijden door het bevorderen c.q. stimuleren van een gezonde leefwijze. De term positieve gezondheid staat hierbij centraal.
- De monitoring van de gezondheidssituatie in onze gemeente verbeteren, zodat we nog beter kunnen sturen op de inzet van preventieve activiteiten.
- De klantvriendelijkheid, innovatiekracht en efficiëntie van de GGD Hart voor Brabant verbeteren, zodat de dienstverlening op een hoger niveau getild kan worden tegen lagere kosten.
- Een regionaal besluit over de afbouw van de autonome kosten van de GGD Hart voor Brabant, zodat de autonome kosten vanaf 2018 naar "0" teruggebracht kunnen worden en alle gemeenten de GGD financieren op basis van een inwonerbijdrage.
- Verdergaande scheiding van afvalwater en hemelwater.
- Planmatig onderhoud aan de hoofdrioolgemalen.
- Samenwerking met regiogemeenten in de watersamenwerking As50+ met als doel de gezamenlijke middelen dusdanig in te zetten dat deze maximaal renderen.
- Beperken van de afvalstromen door preventie van afvalstromen en waar mogelijk stimuleren van recycling.
- Een (voortzetting van) doelmatige inzameling van alle afvalstromen.
- De geurbelasting op de bebouwde kom verder terugdringen.
- Het aantal geurgehinderden (op lange termijn) verminderen.
- Meer aandacht, begrip en doorontwikkeling van innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderij bij zowel burgers als boeren.
- De verschillende gemeentelijke regels met betrekking tot milieu duidelijk en begrijpelijk maken voor alle burgers in Boekel.
- Op een doelmatige en effectieve manier zorgen voor het begraafplaatsbeheer.

Wat gaan we daarvoor doen in 2017?

- Uitvoering geven aan de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2017-2020.
- In samenwerking met de GGD kijken hoe we de gezondheidsmonitoring in onze gemeente kunnen verbeteren.
- De uitvoering en voortgang van de Beleidsvisie "De GGD gaat verder.. voor gezondheid" monitoren en daar waar nodig er bij de GGD op aandringen dat zaken voortvarend worden opgepakt.
- Op basis van het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden van het RIVM onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om ontwikkelingen bij veehouderijen alleen toe te staan indien er sprake is van een substantiële vermindering van de emissies. Daarnaast, in samenwerking met de andere Brabantse gemeenten en de provincie, op landelijk niveau pleiten voor een wettelijke (normen)kader, waarbij gezondheid meegewogen kan worden in de vergunningverlening.
- Afstromend regenwater van verhard oppervlak afkoppelen van het riool.
- Renovatie hoofdrioolgemalen, starten met preventief onderhoud.
- Gezamenlijk met andere gemeenten in de watersamenwerking As50+ werkzaamheden aanbesteden en kennis uitwisselen.
- Een nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan inclusief kostendekkingsplan opstellen

- Samen met de Bestuurscommissie afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel meer aandacht geven aan het recyclen en bewoners hierbij ondersteunen.
- Onderzoek naar het uitbreiden van de mini-milieustraat zodanig dat de afvalstromen asbest en vlakglas kunnen worden ingeleverd.
- De dekking van het netwerk zwerfafvalpakkers inzichtelijk maken en vrijwilligers waarderen door middel van het organiseren van een educatieve excursie.
- De geurbelasting willen we op de bebouwde kom terugdringen door de beëindiging of verplaatsing van bedrijven te faciliteren.
- We willen het aantal geurgehinderden verminderen door uitvoering te geven aan de Geurverordening en 'lege' vergunningen in te trekken.
- Het functioneren van de omgevingsdienst Brabant Noord ten aanzien van de kosten en kwaliteit monitoren en waar mogelijk bijsturen.
- Innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderijen faciliteren.
- Een samenvattend overzicht maken van alle bestaande regels die in de gemeente Boekel op het gebied van milieu van toepassing zijn.
- Kijken naar continuering van de uitbesteding van het beheer van de begraafplaatsen.

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant
- Regionale Ambulance Voorziening (RAV)
- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
- Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel
- Watersamenwerking As50+ (geen Gemeenschappelijke Regeling)

Beleidsindicatoren (zie bijlage K)

- Omvang huishoudelijk restafval
- Hernieuwbare elektriciteit
- Aantal geurgehinderden

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2015 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totale lasten	-	1.977.453	1.988.818	1.995.476	2.017.535
Totale baten	-	1.812.008	1.782.258	1.763.655	1.775.154
Saldo voor bestemming	-	-165.445	-206.560	-231.821	-242.381
Mutaties reserves	-	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-165.445	-206.560	-231.821	-242.381

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.7 Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2017 - 2020

Omschrijving	Lasten 2017	Baten 2017	Nadelig Saldo 2017	Batig Saldo 2017	Lasten 2018	Baten 2018	Nadelig Saldo 2018	Batig Saldo 2018	Lasten 2019	Baten 2019	Nadelig Saldo 2019	Batig Saldo 2019	Lasten 2020	Baten 2020	Nadelig Saldo 2020	Batig Saldo 2020
A Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	2.174.824	188.463	1.986.361		2.291.437	188.454	2.102.983		2.412.491	188.456	2.224.035		2.493.025	187.623	2.305.402	
B Verkeer en vervoer	714.415	31.680	682.735		732.414	31.680	700.734		735.211	31.680	703.531		767.193	31.680	735.513	
C Economie & VHROSV	4.328.856	4.185.585	143.271		2.640.617	2.467.108	173.509		4.231.224	4.045.715	185.509		3.599.698	3.380.847	218.851	
D Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	2.174.417	348.154	1.826.263		2.080.160	267.510	1.812.650		2.158.643	267.510	1.891.133		2.167.987	267.510	1.900.477	
E Sociaal domein	8.175.083	1.618.903	6.556.180		8.081.397	1.628.903	6.452.494		7.993.872	1.628.903	6.364.969		7.916.139	1.628.903	6.287.236	
F Volksgezondheid en milieu	1.977.453	1.812.008	165.445		1.988.818	1.782.258	206.560		1.995.476	1.763.655	231.821		2.017.535	1.775.154	242.381	
Algemene dekkingsmiddelen *	144.012	14.739.098		14.595.086	144.010	14.929.680		14.785.670	144.010	15.003.831		14.859.821	144.011	15.132.214		14.988.203
Overhead *	3.186.592	8.300	3.178.292		3.153.165	8.300	3.144.865		3.115.527	8.300	3.107.227		3.120.446	8.300	3.112.146	
Heffing VPB *	55.000	0	55.000		55.000	0	55.000		55.000	0	55.000		55.000	0	55.000	
Bedrag onvoorzien *	0	0	0		0	0	0		0	0	0		0	0	0	
Saldo van baten lasten	22.930.652	22.932.191	14.593.547	14.595.086	21.167.018	21.303.893	14.648.795	14.785.670	22.841.454	22.938.050	14.763.225	14.859.821	22.281.034	22.412.231	14.857.006	14.988.203
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reservers per programma	5.000	18.872		13.872	0	13.872		13.872	0	18.977		18.977	0	22.392		22.392
Resultaat	22.935.652	22.951.063		15.411	21.167.018	21.317.765		150.747	22.841.454	22.957.027		115.573	22.281.034	22.434.623		153.589

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

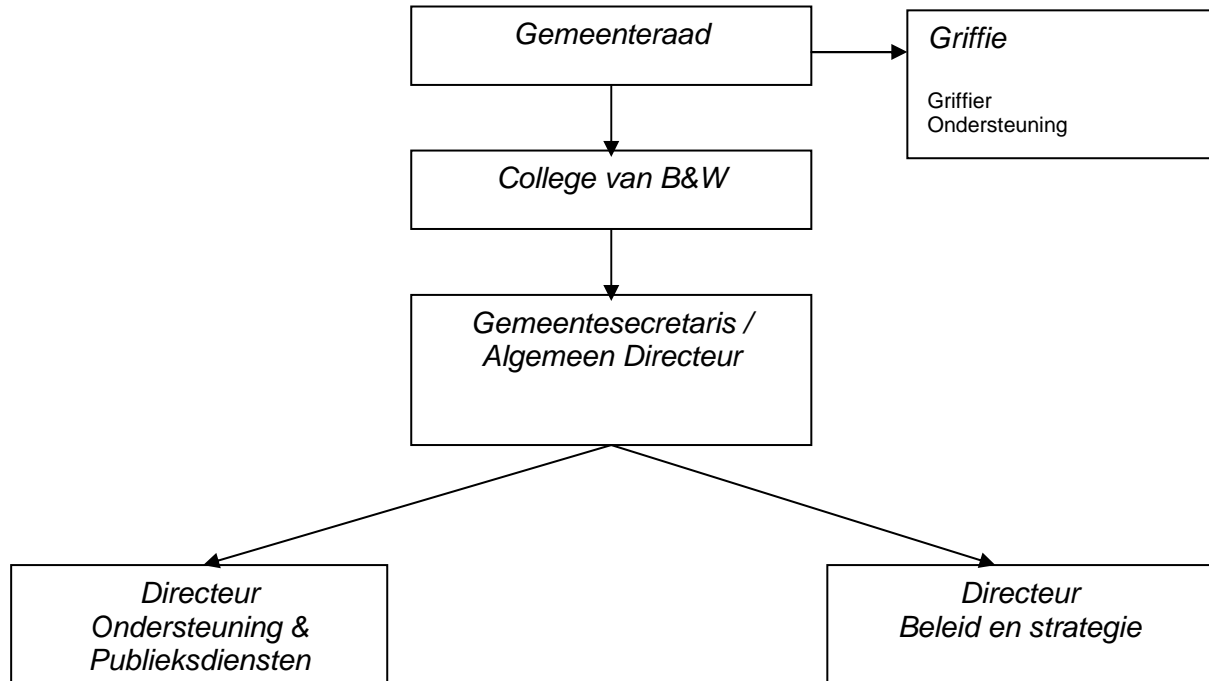
4.1 Organisationschema

4.1.1. Organisatiestructuur

De gemeente Boekel wil een actieve en gastvrije gemeente zijn, gekenmerkt door veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

Daar is een bepaalde soort organisatie en dito medewerkers voor nodig: de overheid is regievoerend en faciliterend en legt de verantwoordelijkheid waar mogelijk terug bij de burgers en/of instellingen.

Om de beoogde dienstverlening richting de Boekelse burger en het bedrijfsleven te verwezenlijken is gekozen voor het directiemodel.

Met het directiemodel wordt een betere afstemming tussen de diverse disciplines nagestreefd, evenals een betere balans tussen strategie en uitvoering, maar wordt vooral ook de burgergerichtheid (vraaggericht werken en 1-loketgedachte) gestimuleerd.

In Boekel is gekozen voor een variant die het publieksmodel heet. Geen onderscheid meer tussen de harde en zachte sector, maar tussen een front- en een back-office. De afstand van de burger tot de gemeentelijke organisatie is dan leidend voor de inrichting.

4.2 Bedrijfsvoering

4.2.1 Algemeen

Organisatiedoel

Zoals al in de vorige paragraaf is omschreven, wil de gemeente Boekel een actieve en gastvrije samenleving zijn, die gekenmerkt wordt door sociale cohesie en leefbaarheid.

Dit willen we bereiken door te kiezen voor een overheid, die de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk als verantwoord neerlegt bij haar burgers en/of instellingen.

Bovendien ziet gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

Gemeente Boekel is er voor haar burgers. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en burgers door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral meer zeggenschap geven aan onze burgers. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar een die regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf meer vorm gaan geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar, de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid.

De gemeente wil daarnaast een betrouwbare overheid zijn met een goede dienstverlening naar haar inwoners. Zij stelt zich op als een pro-actieve partner in de richting van haar inwoners.

Organisatiestrategie

De gemeenteraad stelt de kaders in een meerjarenperspectief vast. De organisatiestrategie is er op gericht om te werken met een kleine, regievoerende organisatie met hoogopgeleide generalisten. Zij dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal bezien worden welke de efficiëntste en effectiefste manier van uitvoeren van de taken zal zijn.

Daarbij zal gekeken worden naar samenwerking met derden (gemeenten en bedrijfsleven) op contractbasis, het outsourcen, het privatiseren, maar ook, indien het belang van de inwoners dat vraagt, het zelf realiseren door de inwoners en/of omwonenden.

De ingezette weg naar verdergaande deregulering en terugdringing van de bureaucratie zal, met oog voor behoud van de integraliteit, doorgezet worden. Daarbij zal de gemeente ook de (digitale) dienstverlening en de klantcontacten verder uitbouwen.

Organisatiecompetenties

Om de hiervoor benodigde organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie een optimale invulling kan worden gegeven, zal het management ernaar moeten streven bij elke medewerker de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Deze competenties worden onderscheiden in generieke en functiespecifieke competenties.

De generieke competenties zoals vastgesteld:

- Servicegericht;
- Initiatief;
- Zelfstandig;
- Flexibiliteit.

Anderzijds behoren medewerkers te beschikken over specifieke competenties, toegespitst op de functie die zij in de organisatie hebben. Zo dient bijvoorbeeld een leidinggevende over andere, specifieke competenties te beschikken dan een beleidsmedewerker.

Een organisatie als hiervoor omschreven word je niet zomaar. De cultuur binnen een organisatie is minstens net zo belangrijk. Hoe ga je met elkaar om, welke managementprincipes hanteer je. Ook dat gaat niet vanzelf. Daar blijven we tijd en energie in steken.

4.2.2 Personeelsbeleid

De organisatie is er op gericht om te werken als kleine, regievoerende gemeente.

De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn. Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn.

Daarnaast is het personeelsbeleid er op gericht een substantiële bijdrage te leveren aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Niet alleen in het kader van het werven van nieuw personeel, maar vooral in het kader van het boeien en binden van het huidige personeel.

In het kader van de participatiewet, maar ook vanwege afspraken die landelijk zijn gemaakt, dienen we extra banen te creëren voor mensen met een beperking en jongeren. In overleg met IBN en Optimisd zijn we bezig met het onderzoeken van de mogelijkheden om mensen met een beperking te plaatsen. Via het in het kader van de gemeentelijke cao tot stand gekomen generatiepact, kunnen banen voor jongeren geschapen worden.

4.2.3 Personeelssterkte

Voor de komende jaren varieert de formatie tussen 50 en 55 fte (60 á 65 medewerkers) in de meerjarenbegroting.

Dit moet niet gezien worden als een absoluut cijfer. Zo kan een autonome toe- en/of afname van gemeentelijke taken, zoals bijvoorbeeld op het vlak van de drie transities, leiden tot bijstelling van de personeelsformatie.

4.2.4 Arbeidsomstandigheden

Binnen de organisatie wordt op diverse manieren aandacht geschonken aan de arbeidsomstandigheden. Een veilig, gezond, stimulerend maar ook prettig werkklimaat voor de medewerkers staat daarbij voorop. Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2013 5,5%, 2,7% in 2014 en 5,3% in 2015. Het landelijk gemiddelde over 2015 bedraagt 5,5%.

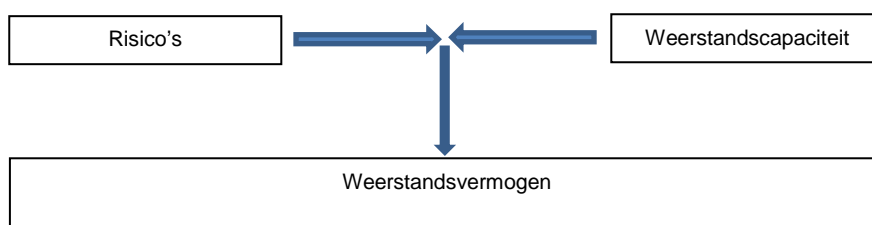
Doordat wij een relatief kleine organisatie zijn, betekent één langdurig ziektegeval al snel een aanzienlijke toename van het ziekteverzuimpercentage. Omdat dit soort verzuim veelal buiten de invloedssfeer van de werkgever valt, is daar zeer lastig op te sturen.

4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de onderhavige begroting:

2017	n.v.t.
2018	€ 105.400
2019	€ 217.000
2020	€ 328.900

Openeindregelingen

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (o.a. Participatiewet – IOAW – IOAZ & Bbz)
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomensloeslag – kwijtschelding gemeentelijke belastingen & Bijzondere Bijstand)
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen)
- Leerlingenvervoer
- Jeugdzorg

Met maatschappelijke veranderingen en veranderingen in het Sociale Domein zullen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. In hoeverre hier daadwerkelijk sprake van zal zijn in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal altijd pas achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om de negatieve financiële effecten van een toenemende vraag zoveel mogelijk te beperken.

Wmo – Eigen bijdrage

In de Wmo geldt een 'bijdrage in de kosten' voor maatwerkvoorzieningen. Deze wordt geïnd door Het CAK. In verband met privacybepalingen worden géén gegevens op persoonsniveau verstrekt aan gemeenten. Daardoor is het slechts beperkt mogelijk om de juistheid en volledigheid vast te stellen van de door het CAK vastgestelde eigen bijdrage van zorgontvangers en de tijdigheid van doorbetaling ervan aan de gemeente.

Beschermd Wonen

De keten van maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen zit op slot. In 2017 start een oplosagenda om meer door- en uitstroom naar de lokale Wmo te realiseren en daardoor capaciteit in de keten voor maatschappelijke opvang te vergroten. Het is nu niet mogelijk een inschatting te maken of en hoeveel cliënten uit gaan stromen en ook de financiële consequenties zijn niet in te schatten: zowel het volume als het bedrag per cliënt (= maatwerk) is onbekend.

Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken met Meijerijstad

De gemeente Boekel neemt met ingang van 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meijerijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten in 2016. In deze overeenkomst is afgesproken dat indien de gemeente Boekel na drie jaar niet verlengt de gemeente Boekel een opslagpercentage moet betalen ter compensatie van de financiële (personele) verplichtingen van Meijerijstad. In totaal bedraagt deze opslag voor het beëindigen van de dienstverleningsovereenkomst €138.705.

Subsidies (provinciaal en andersoortige subsidies)

Ten behoeve van diverse plannen ontvangt de gemeente Boekel aanzienlijke subsidiebijdragen van derden. Deze subsidiebijdragen worden als voorschot betaald in afwachting van de definitieve afrekening. Op grond van deze afrekening kan er eventueel een terugbetaling volgen als niet alle middelen conform geldende voorwaarden zijn besteed en/of niet volledig aan de gestelde subsidievoorwaarden wordt voldaan t.t.v. de uitvoering van het project.

Grondbedrijf

In 2016 zien we dat het herstel op de woningmarkt zich voortzet. In aansluiting op de forse verkopen van 2015 zal ook in 2016 de prognose van de verkopen worden gehaald. Het aantal beschikbare kavels voor woningbouw in 2017 is nog voldoende. Als de markt zich op deze positieve wijze blijft ontwikkelen zullen er beleidskeuzes moeten worden gemaakt ten aanzien van de verder voortgang van de woningbouw. De netto contante waarde van de exploitaties is in 2016 weer verbeterd, maar blijft aan de magere kant.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Als gevolg van de aanpassingen van het provinciaal beleid inzake de intensieve veehouderij is het opbrengend vermogen van de LOG exploitatie veel lager. De provincie heeft in 2012 een schikkingsvoorstel gedaan dat ver achterblijft bij de werkelijke opbrengstvermindering. Daarmee is door ons dan ook niet ingestemd.

Inmiddels kunnen we een goede aanname doen over het financiële eindresultaat van de LOG exploitatie. Het zal duidelijk zijn dat de ontwikkelruimte ruim € 1 miljoen achter blijft bij de oorspronkelijke LOG exploitatie. Aan de andere kant zijn er ook minder kosten gemaakt dan oorspronkelijk geraamd waardoor het negatieve resultaat enigszins wordt beperkt. In april 2016 is door ons een gespreksdocument aan de provincie voorgelegd. De provincie heeft ambtelijk gereageerd met de mededeling dat er medio 2016 een nieuw Brabantbreed kader aan het bestuur wordt voorgelegd op basis waarvan de claims kunnen worden afgewerkt. Daar is het nu wachten op.

Randweg

In januari 2015 heeft de provincie besloten om de randweg daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. In het voorjaar van 2015 zijn met de provincie afspraken gemaakt over de rolverdeling van het verdere proces tot en met de vaststelling van het bestemmingsplan. De voortgang verloopt voorspoedig. Net voor de zomer van 2016 is het voorontwerp bestemmingsplan ter inspraak gebracht. In het najaar van 2016 denken we het concept bestemmingsplan te publiceren. Dan willen we ook rolverdeling tussen gemeente en provincie vast hebben liggen met de financiële gevolgen en de kostenverdeling. Dat doen we middels een uitvoeringsovereenkomst. Kern daarbij is dat dit een provinciale weg wordt waarbij het merendeel van de kosten en risico's bij de provincie liggen. De gemeentelijke bijdrage aan de randweg is in 2011 berekend op € 2,65 miljoen. Het ontwerp is inmiddels bijgesteld en diverse wensen van bewoners en gemeente zijn verwerkt. In het najaar van 2016 zal de bijgestelde en geïndexeerde bijdrage aan de raad worden voorgelegd.

Glasvezel

Op 20 november 2012 heeft de gemeenteraad een besluit genomen aangaande de financiële opstelling ten opzichte van BoekelNet. Besloten is tot het afgeven van een garantstelling aan E-fiber Boekel bv ad € 1 miljoen en een achtergestelde lening in te brengen via BoekelNet onder dezelfde condities als het lokale bedrijfsleven voor een bedrag van € 650.000. In ruil daarvoor heeft BoekelNet 40% van de aandelen van E-Fiber Boekel b.v. verkregen. De achtergestelde lening is in 2015 verhoogd met € 65.000, ten einde een aantal benodigde investeringen mogelijk te maken. De totale achtergestelde lening bedroeg toen € 715.000.

In het voorjaar van 2016 heeft E-Fiber verzocht in te stemmen met overname van alle aandelen tegen betaling van de gehele openstaande lening met rente. Wel moest de bankgarantie worden gehandhaafd. Daar is mee ingestemd. Daardoor is het risico fors afgenomen en beperkt tot de bankgarantie ad € 1 miljoen. Streven is deze jaarlijks met 25% af te lossen zodat deze garantie over 4 jaar vervalt.

Garantieverstrekingen - Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor diverse leningen die Peelrand Wonen in het verleden zijn aangegaan. Mocht de Peelrand Wonen niet aan haar aflossingsverplichting kunnen voldoen dan zal de geldgever bij de gemeente en het Rijk aankloppen. De gemeenten en het Rijk staan ieder voor 50% garant via het waarborgfonds Sociale Woningbouw. Over circa € 11,64 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico (stand 31-12-2015).

Gewaarborgde geldleningen zorgbouw – St. Petrus

De gemeente is een achtervangovereenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) door de fusie van BrabantWonen met ZorgGoedBrabant. Het risico voor de gemeente Boekel bedraagt €1.007.494 als 'schadegemeente' en €3.774 als deelnemende gemeente indien van deze achtervang gebruik moet worden gemaakt. Dit bedrag zou de gemeente moeten lenen en beschikbaar moeten stellen aan het WSW als renteloze lening. Indien van de achtervang gebruik wordt gemaakt, wordt de lening aangetrokken voor de restant levensduur van het onroerend goed, waarbij uitgegaan wordt van een levensduur van 30 jaar. St. Petrus is geopend in 2008.

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente diverse startersleningen verstrekt. Het bedrag dat door de gemeente verstrekt is bedraagt €132.619 (stand 31-12-2015). Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente. Dit nadeel kan maximaal oplopen tot €62.250 zoals weergegeven in het raadsvoorstel van 22 januari 2013.

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. De premies staan nog steeds onder druk vanwege de oplopende schadeposten bij de verzekeraars. De schade die ontstaat door het gedogen van bekende 'gebreken' is na de rampen in Enschede en Volendam niet meer verzekeraar en daarmee een latent risico voor de toekomst.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is de integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren is de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen onlangs geïventariseerd en in kaart gebracht. Deze inventarisatie is vervolgens uitgewerkt en doorgerekend in het gebouwenbeheersplan en vertaald in de onderhavige meerjarenbegroting 2017 – 2020.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil inzake de inbreng van een vervangend agrarisch bouwblok in een LOG-gebied. Met een andere belanghebbende bestaat een mogelijk geschil over een omgevingsvergunning voor een mestverwerkingsinstallatie.

Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn.

Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente wordt dit risico als p.m. post meegenomen.

Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in 2016 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 300.000.

Planschadeclaim(s) in verband met bestemmingsplan Herziening Schutboom 8 en Bergstraat 28.

Voor een tweetal locaties is de bestemming aangepast. Hierdoor is de brede detailhandelsfunctie ingeperkt. Met name de vestiging van een supermarkt is hierdoor niet meer mogelijk. In verband met deze bestemmingsplanwijziging is een planschadeclaim ingediend. De procedure hiervoor loopt. Nog niet bekend is, of planschade moet worden toegekend en zo ja, tot welke omvang.

De kosten worden in verband met een planschadeovereenkomst voor één derde deel door de gemeente gedragen.

4.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Met een organisatiebrede beoordeling van het weerstandsvermogen zijn de afgelopen jaren de eerste ervaring opgedaan. Een leer- en groeitraject dat continue aan verandering en verbetering onderhevig is.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie) waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met het weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd: klein impact tussen de 1 & 10 % middel impact tussen de 10 & 50 % groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

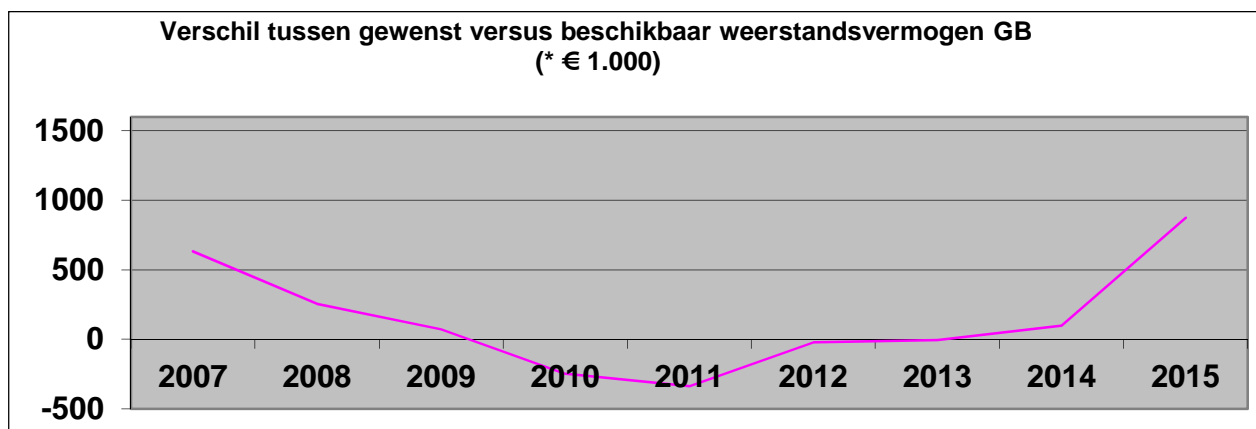
Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 186.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 42.000

Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in 2016 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf, inclusief de gecalculeerde post onvoorzien in de grondexploitatie toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen terzake in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2016 is een benodigde weerstandvermogen berekend van € 1.620.000. Er is € 2.494.000 beschikbaar. Dit veroorzaakt een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 874.000.

Overige risico's

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente.

Het kwantificeren van alle geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Omschrijving	Toelichting	Kans	Bedrag (cf. begroting 2017)	Impact	Effect	Financieel risico
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 263.000	Klein – 5%	Structureel	€ 2.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 650.000	Klein – 5%	Structureel	€ 5.000
Gebouwbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 118.000	Klein – 5%	Structureel	€ 1.000
Afgegeven garanties	GewaARBorgde geldleningen e.d.	Laag	€ 11.645.000	Groot – 75%	Incidenteel	€ 437.000
Glasvezel (BoekelNet)	Garantstelling	Laag	€ 750.000	Groot – 100%	Incidenteel	€ 38.000
Startersleningen	Uitvoering van regeling startersleningen	Laag	€ 213.000	Groot – 75%	Structureel	€ 8.000
Rijksoverheid	Wmo (2015) - Transitie AWBZ	Laag	€ 1.212.000	Groot – 75%	Structureel	€ 136.000
	Jeugdzorg (2015) - Transitie Jeugdzorg	Laag	€ 1.815.000	Groot – 75%	Structureel	€ 204.000
	Participatie (2015) - Transitie Sociale Werkvoorziening	Laag	€ 1.541.000	Groot – 75%	Structureel	€ 173.000
Openeindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	€ 200.000	Middel – 15%	Structureel	€ 45.000
	Bijstandsverlening	Middel	€ 1.445.000	Middel – 15%	Structureel	€ 326.000
	Minimabeleid	Middel	€ 186.000	Middel – 15%	Structureel	€ 42.000
	Wmo (2007)	Middel	€ 813.000	Middel – 15%	Structureel	€ 183.000
Randweg	Uitvoering binnen gestelde kaders	Middel	€ 2.650.000	Middel – 15%	Incidenteel	€ 199.000
Individuele derden	LOG-compensatie	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
	Latente juridische claims	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
	Planschadeclaims Bergstraat + Schutboom	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Totaal						€ 1.799.000

¹ Voor het risico in het grondbedrijf is een afzonderlijke voorziening en reserve gevormd. Hier wordt dit risico daarom op 'nul' gesteld.

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel becijferd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

4.3.3 Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vaste reserve (€ 1.000.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- Fondsvorming vanuit de grondverkoop is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hierboven genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2017)	€ 4.736.000
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 1.545.000 -/-
Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen	€ 3.191.000

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
- BoeCult	2017-2020	20.000	Fonds Kunst & Cultuur
- Randweg	2019-2020	1.500.000	Fonds Bovenwijkse voorzieningen
- Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2017-2019	25.000	Fonds Groen voor Rood
		1.545.000	

4.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 872.000 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 3.191.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 10.055.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 868.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 13.242.000

Weerstandscapaciteit gemeente Boekel

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2017 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2016 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2017 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2015 (aanslag 2016) en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2015. In het onderstaande overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

Soort	WOZ-waarde	Boekwaarde	Stille reserve
Gebouwen - AD	€ 3.885.000	€ 4.842.000	€ -957.000
Sportterrein - Sporthal - Sportzaal	€ 6.443.000	€ 2.527.000	€ 3.916.000
Gemeenschapshuizen	€ 5.219.000	€ 2.144.000	€ 3.075.000
Clubhuizen	€ 1.754.000	€ 524.000	€ 1.230.000
Scholen & Peuterspeelzalen	€ 7.704.000	€ 5.485.000	€ 2.219.000
Diversen	€ 640.000	€ 132.000	€ 508.000
Trafo's	€ 64.000	€ -	€ 64.000
			€ 10.055.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

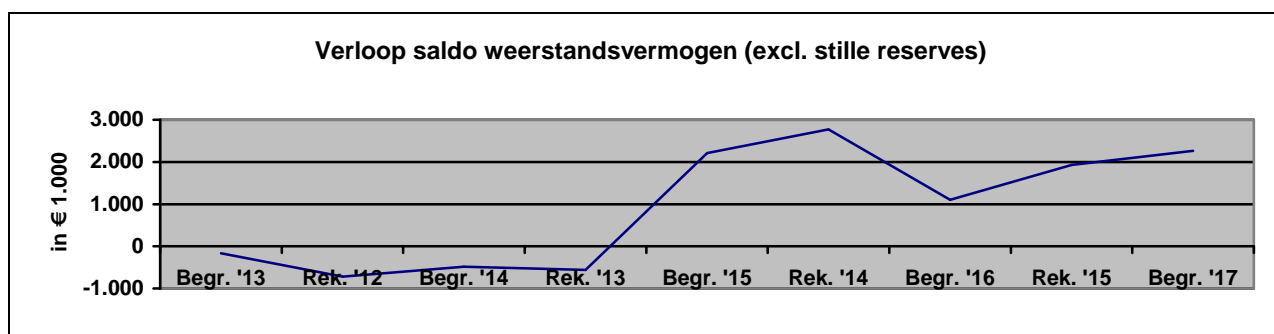
Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Stille reserve
Grasland	7.000 m ²	€ 8,00	€ 56.000
Bos	485.360 m ²	€ 1,00	€ 485.000
Akkerland	14.726 m ²	€ 8,00	€ 118.000
Erf & Tuin	2.784 m ²	€ 75,00	€ 209.000
			€ 868.000

4.3.5. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

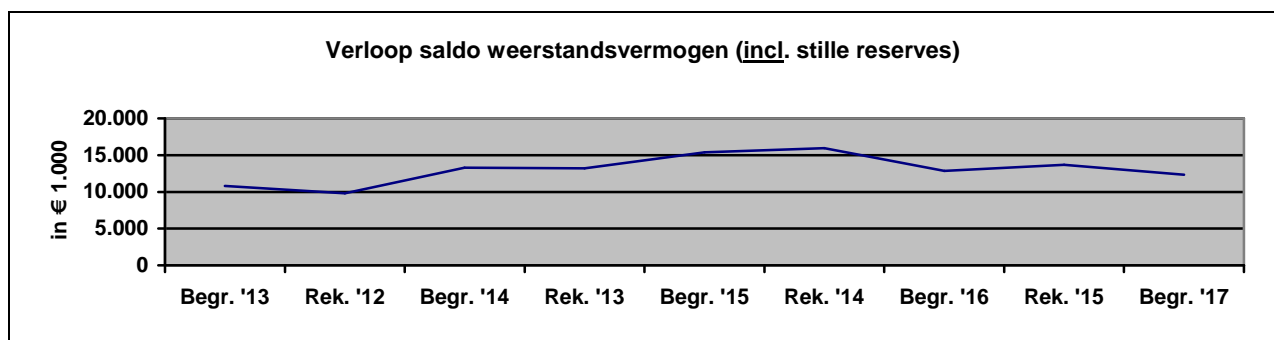
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 1.799.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 4.3.3)	€ 3.191.000
	€ 1.392.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.2)	€ 874.000
	€ 2.266.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 1.799.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 4.3.4)	€ 13.242.000
	€ 11.443.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.2)	€ 874.000
	€ 12.317.000

Conclusie:

Het weerstandsvermogen¹ van de gemeente Boekel kent een positieve ontwikkeling ten opzichte van de ingeslagen weg ten tijde van de begroting 2016 & jaarrekening 2015. Deze positieve ontwikkeling is met name ontstaan als gevolg van het herijken van de weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Daarnaast worden jaarlijks de risico's opnieuw gekwantificeerd. Tevens wordt bij de inventarisatie van het vrij aanwendbaar eigen vermogen geen rekening meer gehouden met (mogelijke) positieve saldo's van toekomstige jaarschijven (2017 - 2020). Rekening houdend met deze positieve ontwikkelingen is het weerstandvermogen van voldoende omvang. Ook als de stille reserves volledig buiten beschouwing worden gelaten is het weerstandvermogen van voldoende omvang en kent zelf een overschot van € 2.266.000.

Het is zaak om de bestaande omvang qua weerstandsvermogen vast te houden zodat er mogelijkheden blijven bestaan om tijdig te anticiperen op risico's die nu nog als p.m. post worden onderkend en op toekomstige risico's die nu nog niet in beeld zijn.

¹ Bezien vanuit de confrontatie met het verwacht vrije deel van het eigen vermogen, dus **zonder** rekening te houden met de bestaande ruimte in de stille reserves. De reden hiervoor is dat deze toekomst gericht en daarmee onzeker is. De becijferde stille reserve moet nog eerst ten gelde worden gemaakt en het is nog maar de vraag of de bedragen die hier genoemd zijn ook daadwerkelijk gerealiseerd worden bij een eventuele verkoop.

4.3.6 Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 zijn de volgende kengetallen een verplicht onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing geworden. Hierna volgt een toelichting van de kengetallen, waarna ze in de onderstaande tabel zijn opgenomen.

Netto-schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Het kengetal netto schuld als aandeel van de inkomsten zegt het meest over de financiële (vermogens)positie van een gemeente. Dit kengetal wordt wel de netto-schuldquote genoemd. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Het eigen vermogen in de vorm van reserves zegt daar weinig over. Het eigen vermogen geeft aan in hoeverre het gemeentebezit vrij van schuld is. Dat zegt niets over de hoogte van de schuld waarmee het bezit wel is belast.

De netto-schuldquote wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) -/-(\text{langlopende uitzettingen} + \text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Een methode is het bekijken in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De solvabiliteitsratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Grondexploitatie

Het financiële kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en nu de vraag naar woningen is gestagneerd.

Het kengetal "grondexploitatie" wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{boekwaarde in- en nog niet in exploitatie genomen gronden}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Structurele exploitatie ruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De structurele exploitatie ruimte wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{structurele baten} -/ - \text{structurele lasten}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend:

woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar)

woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar)

Signaleringswaarden kengetallen

De kengetallen maken het de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. De gezamenlijke provinciale toezichthouders zijn van mening dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, voor de toezichthouder ook belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeenten.

Oorspronkelijk was het idee dat gemeenten een eigen beleid met bijbehorende normen dienden vast te stellen met betrekking tot de kengetallen. Dit idee heeft de eindstreep niet gehaald. In de ministeriële regeling is nu slechts opgenomen, dat het behulpzaam kan zijn dat de kengetallen worden gerelateerd aan bijvoorbeeld de signaleringswaarden zoals die bij stresstesten worden gehanteerd. De gezamenlijke toezichthouders zijn van mening dat zonder (normen)kaders er geen conclusies getrokken kunnen worden.

Er is door de toezichthouders op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5. Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Met het benoemen van bovengenoemde signaleringswaarden is er sprake van uniforme afstemming bij het gebruik van de kengetallen. De toezichthouders hebben tevens besloten de kengetallen te gaan gebruiken. De mate waarin de kengetallen gebruikt worden kan iedere provincie zelf bepalen. Wanneer besloten wordt om de bevindingen over de kengetallen met de gemeente te communiceren, kan dit alleen in de vorm van signaleren. De kengetallen wegen namelijk niet mee bij het bepalen van de vorm van toezicht.

Kengetallen

In onderstaande tabel worden de kengetallen weergegeven:

Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rek. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020
1.a. Netto-schuldquote (zonder correctie)	85%	116%*	81%	76%	71%	63%
1.b. Netto-schuldquote (met correctie)	84%	115%*	79%	75%	70%	61%
2. Solvabiliteitsrisico	22%	17%	27%	27%	28%	28%
3. Grondexploitatie	48%	62%	33%	30%	12%	2%
4. Structurele exploitatieruimte	2%	1%	0%	1%	0%	0%
5. Belastingcapaciteit	111%	111%	104%	104%	104%	104%

* Positieve liquiditeit stromen die niet waren voorzien (medio 2015) verklaren het verschil met realisatie 2015 en doorkijk vanaf 2017.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente op peil te houden is infrastructuur benodigd. Voor zover deze infrastructuur in beheer en onderhoud is bij de gemeente zijn deze opgenomen in deze paragraaf en hebben we het over kapitaalgoederen. We denken hierbij aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

4.4.1 Wegen

Beleidskader

11 december 2014 is het wegenbeheerplan 2015 - 2019 vastgesteld. In de gemeente Boekel hebben we 140,1 km verharde en onverharde wegen in beheer en onderhoud. Eind 2016 zal het wegbeheerplan 2017-2021 aan de Raad aangeboden worden.

Financiële consequenties

Uit het wegenbeheerplan 2015 - 2019 blijkt dat de storting in de periode 2015 – 2019 jaarlijks € 263.000 bedraagt.

Begroting

De voorziening wegbeheer heeft op 1 januari 2017 een niveau van € 56.000 overeenkomstig het wegenbeheerplan 2015 - 2019.

4.4.2 Riolering

Beleidskader

Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2011 - 2015 (vGRP Boekel 2011-2015). Het vGRP is op 13 oktober 2011 door de Raad vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater de komende periode gaat invullen.

Sinds 2011 zijn er diverse ontwikkelingen geweest op basis waarvan te zien is dat de rioolheffing lager kan zijn. Er is daarom medio 2015 een nieuw kostendekkingsplan opgesteld.

De gemeente Boekel beheert in totaal 55,8 km vrij verval riolering. Verder heeft de gemeente nog 364 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 63 km persleiding. Medio 2017 zal een nieuw vGRP aan de Raad aangeboden worden.

Financiële consequenties

Uit het nieuwe kostendekkingsplan blijkt dat de rioolheffing voor 2017 kan dalen met 3,7% ten opzichte van 2016. Met het opstellen van het vGRP Boekel 2011-2015 was nog rekening gehouden met een stijging van 2,98% ten opzichte van 2016. Dit forse verschil heeft een aantal oorzaken. Vanaf 2013 wordt het rioolrecht geheven op basis van drinkwaterverbruik. De jaren na de overgang is als gevolg van deze overgang meer rioolrecht opgehaald dan geraamd. De tarieven kunnen hierdoor dus naar beneden bijgesteld worden. Daarnaast zijn er in het nieuwe kostendekkingsplan andere uitgangspunten gehanteerd dan bij de kostendekkingsplan uit het vGRP Boekel 2011-2016. Hierbij moet men denken aan lagere eenheidsprijzen, langere afschrijvingsduur en andere reparatietechnieken. Hierdoor dalen de kosten en kan het tarief dalen.

Begroting

De voorziening riolering heeft op 1 januari 2017 een niveau van € 0,00 overeenkomstig het geactualiseerde kostendekkingsplan.

4.4.3 Water

Beleidskader

Het beleid inzake het waterbeheer is verwoord in het waterplan 2003. Dit is opgesteld in samenwerking met het waterschap Aa en Maas, de provincie Noord-Brabant en Brabant Water. In 2007 is gestart met de zogenaamde gebiedsprocessen om de totale wateropgave te bepalen. Deze opgave bestaat uit het op orde brengen van de watersystemen, zoals verwoord in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterbeleid 21^e eeuw (WB21). Inmiddels zijn in deze gebiedsprocessen voor de waterthema's als waterkwaliteit, ecologie, verdroging en wateroverlast, de opgaven bepaald en zijn oplossingsrichtingen beschreven. De eigen regionale visie van het waterschap en de gemeenten op het gebied van waterbeheer en ruimtelijke ordening en regionale specifieke gebiedssituaties zijn hierin meegenomen. De doelen en maatregelen zijn voor onze gemeente terug te vinden in het waterprogramma van het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop.

De maatregelen betreffen de realisatie van de drie EVZ's die binnen onze gemeentegrenzen liggen, te weten de Aa, de Leijgraaf en de Meerkensloop. De Aa en de Leijgraaf zijn al grotendeels gerealiseerd door de gemeente Veghel. De Meerkensloop moet nog (grotendeels) gerealiseerd worden. Momenteel kijkt de provincie naar de prioritering van de EVZ's in de provincie Noord-Brabant. Bij de behandeling van de jaarrekening 2012 is het budget voor de realisatie van de EVZ's geschrapt. Hiermee is ook de prioriteit die de gemeente geeft aan de realisatie van de EVZ Meerkensloop aanzienlijk verlaagd.

Financiële consequenties

Uit het definitieve waterprogramma voor het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop volgen een aantal maatregelen die de gemeente Boekel moet nemen. De totale gemeentelijke kosten voor de nog te realiseren maatregelen bedragen ongeveer € 44.800.

Begroting

Het budget voor de realisatie van EVZ's is geschrapt. Er zijn dan ook geen middelen meer beschikbaar om maatregelen te financieren.

4.4.4 Groen

Beleidskader

Beleid op het gebied van groenvoorzieningen wordt (vijf) jaarlijks bijgesteld in het groen-onderhoudsbestek. In totaal beheert de gemeente 23,5 hectare plantsoenen, 66,8 hectare bossen, 2 hectare parkbos en 24,6 hectare grasvelden en een onbekend areaal boomsingels als vrijstaande bomen. In 2008 is een groenbeheerplan opgesteld. Doel daarvan is een goede inventarisatie te verkrijgen van de te beheren onderdelen, het gewenste onderhoudsniveau en de daarbij horende middelen. Dit beheerplan is in het najaar van 2008 door de raad vastgesteld. In 2013 is een nieuw integraal onderhoudsbestek voor het onderhoud van de openbare ruimte aanbesteed en gegund voor 5 jaar aan IBN. Aan het einde van elk jaar worden de mutaties in de openbare ruimte verwerkt in het bestek. In dit bestek zijn naast het onderhoud van de plantsoenen, ook het onderhoud van de gazons, het vegen van de goten en de onkruidbestrijding opgenomen. Sinds april 2016 is het verboden om chemische bestrijdingsmiddelen op bestrating te gebruiken. De gemeente Boekel is vanaf deze datum overgestapt op het bestrijden van onkruid door middel van hete lucht. Er is een nieuw contract afgesloten met de Bosgroep Zuid voor een periode van 6 jaar voor het onderhoud van een aantal bossen binnen de gemeente. Het bomenonderhoud en het uitvoeren van de boomveiligheidscontroles is eind 2016 opnieuw aanbesteed voor een periode van 3 jaar.

Begroting

Voor de uitvoering van het integraal onderhoudsbestek 2014 - 2018 is in totaal een bedrag van € 315.000 gereserveerd in de begroting 2017. Dit bedrag is hoger dan voorgaande jaren, omdat in 2016 het verbod op chemische bestrijdingsmiddelen op bestrating is ingegaan. Daarnaast is er nog € 40.000 opgenomen in de begroting voor het uitvoeren van onderhoud aan bomen. € 30.000 hiervan wordt gebruikt voor regulier snoeiwerk en het uitvoeren van boomveiligheidscontroles. De overige € 10.000 wordt gebruikt voor het kappen en herplanten van bomen.

4.4.5 Gebouwen

Beleidskader:

De gemeente Boekel heeft een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, is hierin opgenomen.

Het onderhoud dat wordt beschouwd als gering en dagelijks onderhoud in de zin van de wet (art. 7A:1619 BW) is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Het Meerjaren Onderhoudsplan wordt doorgaans elk jaar herzien. Het plan is begin 2016 bijgewerkt voor de periode 2016 - 2025 en financieel vertaald in de voorjaarsnota 2016.

Uitvoeringsniveau:

Per gebouw is een onderhoudskostenplan CAPEX (investeringen groter dan € 10.000,- om de levensduur van de gebouwen te verlengen) en een onderhoudskostenplan OPEX (terugkerende kleinere kosten om het kwaliteitsniveau van de gebouwen in stand te houden) opgesteld. Het onderhoudskostenplan OPEX is verdeeld in de onderdelen contracten en incidentele kosten.

De investeringenlasten (CAPEX) worden afgeschreven over een periode die aansluit bij de gebruikelijke levensduur van de betreffende investering. Daarnaast vindt er jaarlijks een dotatie plaats in een voorziening, waaruit de incidentele kosten uit OPEX betaald worden. Verder zijn er in de begroting posten opgenomen voor de onderhoudscontracten, voor de regievoering van het gebouwenbeheer, en voor onvoorziene uitgaven.

Begroting:

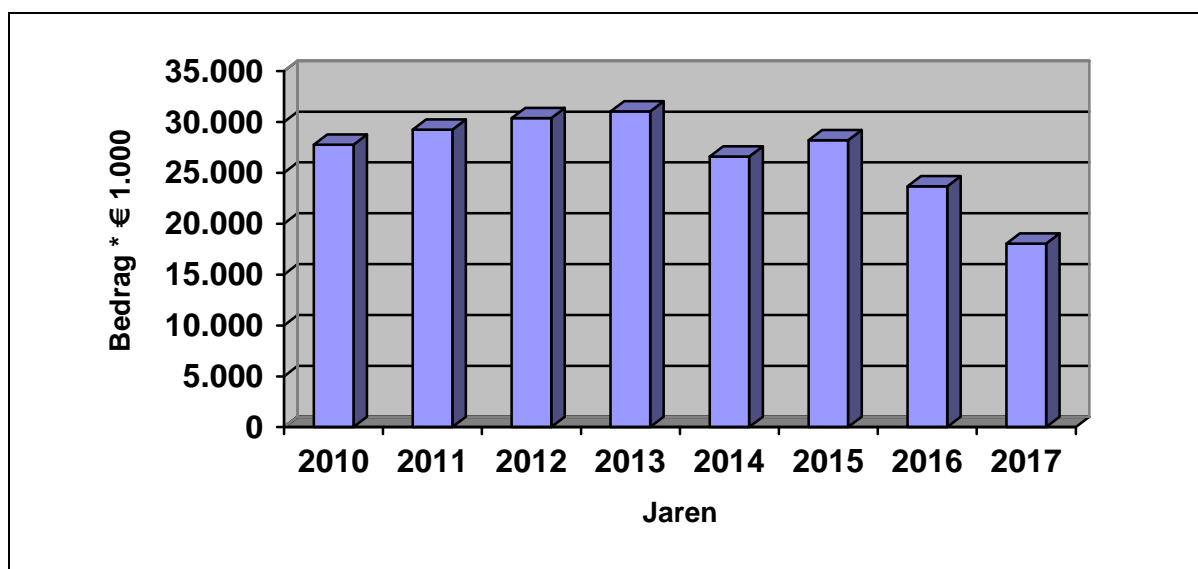
De voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 1 januari 2017 € 120.000.

4.5 Financiering

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen en het voldoen aan de wettelijke regelingen en toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet Fido).

Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar overigens zo veel als mogelijk gebruik van wordt gemaakt aangezien de rentelasten hierover over het algemeen lager zijn. Het risico van kort geld ligt in de toekomst, op het moment dat de lening afloopt en herfinanciering aan de orde is. Kan op dat moment in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage geleend worden, of ontstaan er a.g.v. hogere rentelasten (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang- en kort vreemd vermogen.

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage J) blijkt dat er in het begrotingsjaar 2017 naar verwachting géén nieuwe langlopende lening hoeft te worden afgesloten. Randvoorwaarde hierbij is wel dat de liquiditeitsplanning zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2016 wordt gerealiseerd. De totale langlopende schuld loopt daarmee in 2017 af met € 3,9 miljoen tot circa € 18 miljoen. De jaarlijkse aflossing op langlopende leningen bedraagt in 2017 ruim € 3,9 miljoen, met een bijbehorende rentelast van circa € 0,56 miljoen per jaar.

Daar het merendeel van de in het verleden aangetrokken geldlening betrekking heeft op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet moeten leiden is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is in 2013 losgelaten en worden nieuwe langlopende leningen aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 (of meer) dan 10 jaar bedragen.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die periodiek wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

Een substantieel deel van de kosten van de langlopende geldlening heeft een directe relatie met de grondexploitatie. Gezien de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie is de doorbelasting van de rente aan het grondbedrijf in de afgelopen jaren geleidelijk aan afgebouwd naar 4,0% in 2015. Vanaf 2016 is dit 2,29% zoals reeds is verwerkt in de voorjaarsnota 2016.

4.5.1 Renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. De berekening van de huidige renterisiconorm is opgenomen in de volgende tabel.

Renterisico per 2017		x € 1.000
1. Renteherziening op vaste schuld		0
2a. Nieuw aan te trekken vaste schuld		0
2b. Nieuw uit te zetten langlopende lening		0
3. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (2a-2b)		0
4. Te betalen aflossingen		3.920
5. Herfinanciering (laagste van 3 en 4)		0
6. Renterisico op vaste schuld (1+5)		0
Toets renterisiconorm		
7. Stand van de vaste geldleningen o/g		21.950
8. Het bij min. Regeling vastgesteld percentage		20%
9. Renterisiconorm (20% van 7)		4.390
10. Renterisico op vaste schuld (6)		0
11. Ruimte(+)/Overschrijding (-); (9-10)		4.390

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente een renterisico loopt dat binnen de beleidskaders past.

4.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel is de berekening van de kasgeldlimiet van 2017 opgenomen.

Kasgeldlimiet 2017		x € 1.000
Begrotingstotaal 2017, incl. grondbedrijf		22.758
Toegestane kasgeldlimiet		8,5 %
1. Kasgeldlimiet in bedrag		1.934
Opgenomen gelden < 1 jaar		0
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden derden < 1 jaar		0
Overige vlottende geldleningen		0
2. Omvang vlottende korte schuld		0
Contante gelden in kas per 1 januari 2017		0
Tegoeden in rekening courant ov. uitstaande gelden < 1 jaar		0
3. Vlottende middelen		0
Totaal netto vlottende schuld (2 – 3)		0
Toegestane kasgeldlimiet (1)		1.934
Ruimte (+) / overschrijding (-)		1.934

4.5.3 Renteschema

In het rapport Vernieuwing BBV van de Commissie Vernieuwing BBV was het advies opgenomen om de rentekosten transparant in de begroting op te nemen. Waarna dit advies is overgenomen in het wijzigingsbesluit zoals verwerkt in artikel 13 BBV.

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 voorgeschreven dat de paragraaf financiering voortaan ook in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend. In onderstaand schema wordt deze uiteengezet.

Renteschema:			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	559.703
b.	De externe rentebaten (idem)	-/- €	0
	Saldo rentelasten en rentebaten	€	559.703
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	234.476
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	0
c3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ €	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	234.476
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ €	0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ €	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€	325.227
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- €	325.227
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€	0

4.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

4.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning.

Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumentenprijsindex (CPI) over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (2011-2015), door het Centraal Planbureau berekend op 1,78%. In de onderhavige paragraaf is de OZB opbrengst verhoogd met de consumentenindex. De extra verhoging van 5% die in het kader van de ombuigingen 2018 was begroot gaat niet door. De begroting 2017-2020 biedt voldoende ruimte om naast het schrappen van de verhoging van 5% een lastverlaging door te voeren van 5%.

De onroerende zaakbelasting wordt met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van hoofdstuk IV van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet-WOZ) wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2017 worden de WOZ waarden van alle onroerende zaken door de BSOB opnieuw vastgesteld naar de waardepeildatum 1 januari 2016. Tussen de waardepeildatum en het belastingjaar, waarvoor een waarde wordt vastgesteld, ligt een periode van 1 jaar. De nieuwe totale waarde van alle WOZ objecten zal worden gebruikt om de OZB tarieven voor 2017 te berekenen. Op het moment van de voorbereidingen voor de begroting 2016 zijn de definitieve waarden, zoals gebruikelijk, nog niet voorhanden. Aangezien de definitieve WOZ waarden nog niet bekend zijn kunnen de OZB tarieven dan ook nog niet definitief worden bepaald en vastgesteld. In de raadsvergadering van december 2016 zullen de tarieven ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

De raming van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen 2017 bedraagt € 2.602.200. Hierbij is rekening gehouden met het achterwege laten van de verhoging van 5% in het kader van de ombuigingen 2018, een lastenverlaging van 5% en een prijsindexering van 1,78% (zijnde de consumenten-prijsindex) en een autonome groei in 2016 van € 16.500.

Op basis van een voorlopige raming van de WOZ-waarden 2017 zijn de tarieven als volgt berekend:

Onroerende Zaak Belastingen	opbrengst meerjarenraming 2017	tarieven 2017 in %	rekentarieven (meicirculaire)	(norm)opbrengst o.b.v. reKentarieven	meer (+) minder (-) opbrengst t.o.v. norm
ozb eig. woning	€ 1.555.500	0,16188 %	0,1107 %	€ 1.063.700	€ 491.800
ozb eig. niet woning	€ 648.900	0,24553 %	0,1563 %	€ 413.100	€ 235.800
ozb gebr. niet woning	€ 397.800	0,19783 %	0,1260 %	€ 253.300	€ 144.500
Totaal	€ 2.602.200			€ 1.730.100	€ 872.100

Ter vergelijking is in de bovenstaande tabel tevens opgenomen wat de opbrengst zou zijn wanneer de reKentarieven / rekenpercentages zoals gepubliceerd in de meicirculaire 2016 worden gehanteerd. De totale OZB-opbrengsten zijn in dat scenario, per saldo, ruim € 872.100 lager.

OZB-tarieven 2016					
Gemeente	Tarief woningen	Gemeente	Tarief eigenaar niet- woning	Gemeente	Tarief gebruiker niet- woning
Geldrop-Mierlo	0,0829	Son en Breugel	0,1422	Sint-Michielsgestel	0,1210
Son en Breugel	0,0932	Geldrop-Mierlo	0,1490	Geldrop-Mierlo	0,1212
Landerd	0,1029	Laarbeek	0,1645	Son en Breugel	0,1272
Uden	0,1034	Sint-Michielsgestel	0,1650	Laarbeek	0,1332
Laarbeek	0,1091	Veghel	0,1675	Schijndel	0,1362
Cuijk	0,1131	Someren	0,1748	Asten	0,1449
Asten	0,1133	Asten	0,1802	Veghel	0,1532
Boxmeer	0,1161	Deurne	0,1815	Sint-Oedenrode	0,1539
Oss	0,1199	Schijndel	0,1816	Deurne	0,1633
Veghel	0,1234	Sint-Oedenrode	0,1961	Cuijk	0,1648
Someren	0,1257	Grave	0,2055	Someren	0,1658
Schijndel	0,1270	Uden	0,2131	Grave	0,1661
Bernheze	0,1284	Boxmeer	0,2137	Boxmeer	0,1674
Sint-Oedenrode	0,1351	Helmond	0,2208	Uden	0,1701
Sint-Anthonis	0,1384	Cuijk	0,2212	Gemert-Bakel	0,1722
Sint-Michielsgestel	0,1410	Gemert-Bakel	0,2225	Helmond	0,1766
Grave	0,1478	Oss	0,2242	Oss	0,1812
Helmond	0,1492	Nuenen c.a.	0,2476	Landerd	0,1911
Mill en Sint Hubert	0,1553	Bernheze	0,2497	Bernheze	0,1949
Gemert-Bakel	0,1667	Boekel	0,2502	Nuenen c.a.	0,1988
Nuenen c.a.	0,1698	Landerd	0,2530	Boekel	0,2013
Boekel	0,1710	Sint-Anthonis	0,2545	Mill en Sint Hubert	0,2099
Deurne	0,1723	Mill en Sint Hubert	0,2610	Sint-Anthonis	0,2119
Gemiddelde	0,1307		0,2061		0,1664

Bron: Coele Atlas 2016; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2016

4.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en verwerking van restafval te beperken tegen een kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt wordt voor 2017 geschat op 3.864. Het totaal aantal objecten van 4.025 wordt gecorrigeerd met 161 objecten i.v.m. leegstand. De geraamde kosten bedragen € 613.100.

Het tarief is op basis van het voorgaande berekend op € 159 (was in 2016 € 177,06 wat een daling betekent van 10,2%). Dit betreft het vaste tarief en dat geldt zowel voor een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van de opdrukkzakken.

Op basis van het gemiddeld gebruik komt het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2016 uit op € 196,61 voor een éénpersoonshuishouden en € 235,72 voor een meerpersoonshuishouden.

Afvalstoffenheffing 2016			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Sint-Michielsgestel	109,29	Sint-Michielsgestel	176,43
Asten	124,38	Son en Breugel	187,58
Laarbeek	125,54	Cuijk	194,66
Bernheze	135,71	Schijndel	214,32
Veghel	139,04	Boxmeer	215,22
Mill en Sint Hubert	141,95	Helmond	220,44
Schijndel	144,24	Mill en Sint Hubert	222,22
Someren	144,30	Bernheze	227,14
Deurne	145,66	Laarbeek	229,75
Geldrop-Mierlo	146,14	Veghel	231,86
Son en Breugel	149,64	Boekel	235,72
Cuijk	150,22	Grave	237,36
Sint-Oedenrode	162,48	Sint-Anthonis	241,00
Landerd	162,60	Geldrop-Mierlo	253,62
Boxmeer	170,78	Sint-Oedenrode	254,63
Gemert-Bakel	171,28	Landerd	255,00
Nuenen c.a.	182,37	Asten	257,46
Sint-Anthonis	187,67	Gemert-Bakel	261,83
Grave	192,92	Oss	269,04
Boekel	196,61	Someren	274,99
Helmond	220,44	Uden	276,36
Uden	228,36	Deurne	292,97
Oss	269,04	Nuenen c.a.	321,50
Gemiddelde	165,25		241,35

Bron: Coelo Atlas 2016; tarieven reinigingsheffing van omliggende gemeenten 2016

4.6.3 Rioolheffing

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen t.b.v. gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringsstelsel.

In het Raadsbesluit bij het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) 2011-2015 is aangegeven dat de rioolheffing op een kostendekkend niveau dient te zijn. Sinds 2011 zijn er diverse ontwikkelingen geweest op basis waarvan te zien is dat de rioolheffing lager kan zijn. Er is daarom een nieuw kostendekkingsplan opgesteld (medio 2015). Uit het nieuwe kostendekkingsplan blijkt dat de rioolheffing jaarlijks nog maar met 1,5% bovenop de reguliere inflatie moet stijgen.

Ingaande het belastingjaar 2013 is het tarief dat in rekening wordt gebracht gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Categorie	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017
t/m 50m ³	€ 154	€ 159	€ 164	€ 171	€ 177
51 t/m 150 m ³	€ 179	€ 185	€ 191	€ 199	€ 206
151 t/m 250 m ³	€ 214	€ 221	€ 228	€ 237	€ 245
251 t/m 500 m ³	€ 249	€ 257	€ 265	€ 274	€ 283
Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m ³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m ³ afgevoerd water.					
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,10	€ 1,13	€ 1,17	€ 1,21	€ 1,25
5.001 t/m 10.000 m ³	€ 0,80	€ 0,82	€ 0,85	€ 0,88	€ 0,91
10.000 t/m 25.000 m ³	€ 0,50	€ 0,52	€ 0,54	€ 0,56	€ 0,58
25.000 t/m 50.000 m ³	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,15
> 50.000 m ³	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,05

Rioolrechten 2016			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Sint-Oedenrode	77,76	Son en Breugel	142,00
Nuenen c.a.	81,26	Someren	147,10
Landerd	125,16	Bernheze	159,24
Sint-Michielsgestel	133,54	Sint-Michielsgestel	160,88
Sint-Anthonis	133,71	Oss	168,48
Boxmeer	140,33	Boekel	171,00
Son en Breugel	142,00	Geldrop-Mierlo	171,60
Boekel	147,00	Laarbeek	171,60
Someren	147,10	Gemert-Bakel	175,00
Bernheze	159,24	Cuijk	176,10
Oss	168,48	Landerd	178,94
Schijndel	168,59	Uden	192,00
Geldrop-Mierlo	171,60	Sint-Anthonis	192,40
Laarbeek	171,60	Sint-Oedenrode	194,40
Gemert-Bakel	175,00	Asten	207,00
Cuijk	176,10	Boxmeer	214,31
Mill en Sint Hubert	180,84	Schijndel	216,71
Deurne	180,86	Nuenen c.a.	222,78
Uden	192,00	Grave	225,06
Asten	207,00	Helmond	225,96
Grave	225,06	Veghel	233,00
Helmond	225,96	Deurne	276,04
Veghel	233,00	Mill en Sint Hubert	280,32
Gemiddelde	163,62		195,74

Bron: Coelo Atlas 2016; tarieven rioolrecht van omliggende gemeenten 2016

4.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. Het tarief voor 2015 bedraagt € 1,00 per overnachting en is afgestemd op het niveau van de tarieven van omliggende gemeenten. Overeenkomstig de meerjarenbegroting wordt het tarief voor het jaar 2017 geïndexeerd met 1,78% en komt daarmee op € 1,04 per overnachting.

4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten

Doelstelling: de mogelijkheid bieden voor het ter aarde bestellen van overledenen in een passende omgeving in het belang van de volksgezondheid.

Op basis van de huidige tarieven en een inschatting van het aantal begravingen komen we tot een totale begrote opbrengstenpost van € 101.500. In de begroting 2017 staat daartegenover een kostenpost van ruim € 79.000. Dat zijn echter alleen de externe kosten. Interne kosten worden elders verantwoord en ook de doorberekening van IBN is deels op andere posten verantwoord. Worden deze in de berekening meegenomen dan is er sprake van een kostendekkend tarief.

	Tarief 2012	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017
Grafrecht						
- per graf	741	754	867	884	901	917
- verlenging	373	379	436	444	453	461
- urnengraf	741	754	867	884	901	917
- verlenging urnengraf	373	379	436	444	453	461
Begraafrecht						
- volwassen (> 10 jr.)	501	509	519	529	539	549
- kinderen (< 10 jr.)	346	352	359	366	373	380
- urn	294	299	305	311	317	322

4.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten.

In 2017 worden de tarieven verhoogd op basis van de consumenten prijsindexpercentage van 1,78%. Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiervoor wordt uiteraard geen verhoging doorgevoerd.

4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om de armoede te bestrijden. Hierbij worden door de gemeente de wettelijke mogelijkheden ten volle benut. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men kwijtschelding vragen. Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% van de normuitkering die de belastingschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerend zaakbelasting. Geen kwijtschelding wordt verleend voor graf- en begrafenisrechten, marktgeden, toeristenbelasting en leges.

4.6.8 Woonlastenontwikkeling

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde woonlasten 2016 weer in gemeenten in de omgeving zoals deze zijn berekend door Coelo.

Woonlasten 2016			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Geldrop-Mierlo	504	Son en Breugel	594
Cuijk	552	Cuijk	596
Son en Breugel	556	Geldrop-Mierlo	612
Laarbeek	562	Laarbeek	666
Landerd	564	Oss	684
Boxmeer	595	Uden	701
Someren	610	Landerd	711
Sint-Oedenrode	621	Boxmeer	714
Asten	627	Bernheze	719
Bernheze	628	Sint-Michielsgestel	738
Schijndel	632	Someren	741
Sint-Michielsgestel	643	Helmond	742
Uden	653	Schijndel	750
Veghel	659	Veghel	752
Sint-Anthonis	673	Grave	760
Oss	684	Asten	760
Mill en Sint Hubert	702	Sint-Anthonis	785
Grave	716	Gemert-Bakel	828
Gemert-Bakel	737	Sint-Oedenrode	830
Deurne	741	Boekel	832
Helmond	742	Mill en Sint Hubert	882
Nuenen c.a.	753	Deurne	983
Boekel	768	Nuenen c.a.	1033
Gemiddelde	649		757

Bron: Coelo Atlas 2016; woonlasten van omliggende gemeenten 2016

Door middel van de navolgende tabel en grafiek maken wij inzichtelijk hoe vanaf 2010 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2010 t/m 2017								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gemiddelde waarde woning	€ 313.000	€ 300.000	€ 295.000	€ 291.000	€ 279.600	€ 261.000	€ 245.800	€ 253.200
Eenheid	%	%	%	%	%	%	%	%
OZB tarief woning	0,0849%	0,0913%	0,0969%	0,1027%	0,1094%	0,1493%	0,1710%	0,1619%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 265,00	€ 274,00	€ 285,00	€ 298,2	€ 305,88	€ 389,67	€ 420,22	€ 409,88
Afvalstoffenheffing	€ 219,71	€ 218,12	€ 211,55	€ 209,84	€ 183,94	€ 175,89	€ 177,06	€ 159,00
Rioolrecht	€ 161,97	€ 169,59	€ 175,00	€ 180,00	€ 185,00	€ 91,00	€ 171,00	€ 165,00
Lasten totaal	€ 646,68	€ 661,71	€ 671,55	€ 688,66	€ 678,2	€ 756,56	€ 768,28	€ 733,88

4.6.9 Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2017

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor middels de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendekkendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De 3 titels uit de legesverordening worden elk afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld, omdat onderlinge kruissubsidiëring tussen de titels niet is toegestaan;

- Bij Titel 3 geldt dat behalve als geheel, tevens per hoofdstuk de maximale 100% kostendekkend geldt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (m.u.v. 1e controle na oplevering) v.w.b. titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen.

Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2017		Lasten	Baten	Kostendekking
		€	€	Percentage
Titel 1	Algemene dienstverlening			
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 9.033	€ 4.500	49,82%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	€ 294.999	€ 144.950	49,14%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen			
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens	€ 35.252	€ 14.000	39,71%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister *	-	-	
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens *	-	-	
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	€ 1.395	€ 900	64,49%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie *	-	-	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 78	€ 50	64,33%
Hoofdstuk 10	Kinderopvang *	-	-	
Hoofdstuk 11	Leegstandswet *	-	-	
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet *	-	-	
Hoofdstuk 16	Wet op de Kansspelen	€ 1.627	€ 1.050	64,52%
Hoofdstuk 18	Kabels en leidingen	€ 4.263	€ 2.750	64,51%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	€ 1.550	€ 1.000	64,53%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 233	€ 150	64,33%
	Totaal titel 1	€ 348.431	€ 169.350	48,60%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	€ 345.980	€ 274.000	79,20%
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling concept aanvraag			
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 4	Vermindering en teruggaaf			
N.v.t.	N.v.t.			
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
Hoofdstuk 7	Bestemmingsplanherzieningen en/of wijzigingen zonder activiteiten			
Hoofdstuk 8	In deze titel niet benoemde beschikking			
	Totaal titel 2	€ 345.980	€ 274.000	79,20%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn			
Hoofdstuk 1	Drank en Horecawet	€ 2.325	€ 1.500	64,53%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 2.325	€ 1.500	64,53%
Hoofdstuk 3	Gebruiksvergunning in verband met brandveiligheid *	-	-	
Hoofdstuk 4	Prostitutiebedrijven *	-	-	
	Totaal titel 3	€ 4.649	€ 3.000	64,53%
	Diversen			
	Graf- en begrafenisrecht	€ 101.819	€ 101.500	99,69%
	Totaal Diversen	€ 101.819	€ 101.500	99,69%
	Totaal totale legesverordening	€ 800.880	€ 547.850	68,41%

* Geen afzonderlijke kosten / opbrengsten begroot!

3.7 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen op te nemen in deze paragraaf als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Hieronder volgt een toelichting per verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen:

Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant-Noord
Doel	De Veiligheidsregio heeft 3 hoofdtaken: - Regionale brandweezorg - Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) - Meldcentrum voor politie, brandweer en ambulancezorg
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Risico's	De begroting van de veiligheidsregio bevat een paragraaf weerstandsvermogen, waarin risico's worden benoemd. Belangrijkste zijn: Schaalvergroting meldkamers, en eventuele verdergaande bezuinigingen.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 539.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Brandweer Brabant-Noord € 499.000 GHOR € 19.000 GMC € 21.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 9.365.000 / 31-12-2015 € 10.758.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 15.628.000 / 31-12-2015 € 14.504.000

GGD Hart voor Brabant	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant-Noord en Regio Tilburg. Totaal 28 gemeenten
Doel	Gezamenlijke behartiging van de gezondheidszorg in Brabant-Noord en regio Tilburg.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	De begroting van de GGD bevat een paragraaf weerstandsvermogen. De risico's zijn in beeld gebracht en zijn beperkt.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 307.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Algemene gezondheidszorg € 297.000 Lokaal gezondheidsbeleid € 10.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 9.849.000 / 31-12-2015 € 12.236.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 9.449.000 / 31-12-2015 € 10.467.000

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	46 gemeenten in Brabant-Noord, Midden en West
Doel	De regeling heeft tot doel een goede ambulancezorg te waarborgen en een bijdrage te leveren aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	De begroting van de RAV bevat een paragraaf weerstandsvermogen. De risico's zijn in beeld gebracht en zijn beperkt.
Financieel belang	Sinds 2012 wordt er geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 10.022.000 / 31-12-2015 € 9.837.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 23.195.000 / 31-12-2015 € 26.410.000

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant-Noord, met uitzondering van Heusden & provincie Noord-Brabant
Doel	De ODBN is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Er zijn voor de komende jaren bezuinigingen opgenomen (2015-2017). Het is afwachten of deze taakstellende bezuiniging van 9% zal worden behaald. Daarnaast zal er een voorstel volgen ten aanzien van de wijze van factureren. Dit kan leiden tot hogere kosten.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 228.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 7.052.000 / 31-12-2015 € 8.233.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 16.895.000 / 31-12-2015 € 20.280.000

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant	
Vestigingsplaats	Oss
Deelnemers	Brabant-Noordoost (exclusief Sint-Oedenrode)
Doel	Betreft bestuurskosten van het Werkvoorzieningsschap. Daarnaast is het Werkvoorzieningsschap opdrachtgever voor de IBN-groep als uitvoeringsorganisatie van de Wet Sociale Werkvoorziening.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Sinds 1 januari 2015 (Participatiewet) kunnen er geen mensen meer in de Wsw instromen. Dit geldt ook voor mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst stonden voor een Wsw-plek. Zij krijgen mogelijk bijstand. Bestaande Wsw'ers met een vast dienstverband houden hun baan en hun salaris.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 3.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 25.331.000 / 31-12-2015 € 25.331.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 800.000 / 31-12-2015 € 800.000

Brabant Historisch Informatiecentrum	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant-Noord (excl. 's-Hertogenbosch, Boxtel en Heusden), de Provincie Noord-Brabant, waterschap Aa en Maas en waterschap De Dommel
Doel	Beheer archieven in Brabant-Noordoost. Deze organisatie is in 2004 ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost met het Rijksarchief.
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Risico's	Het BHIC heeft in haar paragraaf weerstandsvermogen de risico's benoemd. Deze zijn beperkt.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 33.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 1.208.000 / 31-12-2015 € 2.034.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 3.184.000 / 31-12-2015 € 2.780.000

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost	
Vestigingsplaats	Oss
Deelnemers	Brabant-Noordoost, samen met de provincie Noord-Brabant.
Doel	Deur-tot-deur vervoer voor WMO- geïndiceerde en alle andere reizigers.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Het contract met Munckhof Taxi B.V. loopt af op 31 december 2016. In 2015 start het aanbestedingstraject. Voor dit traject is € 250.000 gereserveerd in 2015. In het aanbestedingstraject wordt rekening gehouden met 'de stip aan de horizon' van een Brabantbrede regiecentrale. De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet bekend.
Financieel belang	De bijdrage beheerskosten in 2017 is geraamd op € 6.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 500.000 / 31-12-2015 € 500.000
Vreemd vermogen	N.v.t.

Openbaar Onderwijs Oost Brabant	
Vestigingsplaats	Veghel
Deelnemers	Openbare onderwijsinstellingen van de gemeente Bernheze, Landerd, Oss, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel en Boekel.
Doel	Het gemeenschappelijk orgaan coördineert en oefent de bevoegdheden van de gemeenteraad uit met uitzondering van een aantal zaken zoals de opheffing van scholen of wijziging van de statuten.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Beperkt.
Financieel belang	N.v.t.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.

Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)	
Vestigingsplaats	Oss
Deelnemers	Brabant-Noordoost
Doel	Uitvoering van de leerplichtwet en de wettelijke aanpak van voortijdige schoolverlaters.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Het gaat hier niet om volledig zelfstandig orgaan maar om een uitvoeringsorgaan onder de gemeente Oss. Gemeente is een deelnemende gemeente en als zodanig aansprakelijk op basis van besluitvorming (WGR). De financiële positie is goed.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 22.300.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 175.641 / 31-12-2015 € 130.085
Vreemd vermogen	N.v.t.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Vestigingsplaats	Oss
Deelnemers	Waterschap Aa en Maas, gemeente Oss, Uden, Veghel, Deurne, Boekel en Landerd
Doel	Het efficiënt opleggen en innen van de gemeentelijke belastingen en de afhandelingen van bezwaren tegen deze belastingen. De hoogte van de tarieven worden vastgesteld door de Raad van de gemeente Boekel.
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Risico's	Doordat gegevens niet tijdig beschikbaar kunnen zijn, kan de berekening van de OZB grofmaziger worden.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 143.000.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.

Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	ODBN en gemeenten Boxmeer, Cuijk, Grave, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert en Boekel.
Doel	Organiseren en coördineren van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	De kosten afvalverwerking worden voor 100% doorberekend in de tarieven reinigingsrechten.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 347.000.
Eigen vermogen	Zie ODBN
Vreemd vermogen	Zie ODBN

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden:

Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf	
Vestigingsplaats	Oss
Deelnemers	Brabant- Noordoost
Doel	De stichting is in 2007 opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, Openbaar Ministerie en diverse welzijnsinstellingen).
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Risico's	Een belangrijke ontwikkeling is de samenwerking tussen de Veiligheidshuizen binnen Brabant-Noord. Daarnaast dient er goede afstemming plaats te vinden met de ontwikkelingen van de decentralisaties. Welke financiële consequenties dit met zich meebrengt is niet te benoemen.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 4.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 131.000 / 31-12-2015 € 113.000
Vreemd vermogen	Nihil

AgriFood Capital	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant-Noord, waterschap Aa en Maas en waterschap De Dommel
Doel	Een verdere intensivering en professionalisering van de reeds bestaande samenwerking tussen de convenantpartners bekend onder de naam Regionale samenwerking Noordoost Brabant, waarbij: -de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten worden behartigd door de opstelling, vaststelling en uitvoering van een Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma voor Noordoost Brabant; -een adequate overleg- en besluitvormingsstructuur geboden wordt; -de verdeling van verantwoordelijkheden en de afstemming van taken ten aanzien van (de uitgaven uit) het regiofonds wordt vastgelegd.
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Risico's	N.v.t.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 41.000.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.

Brabant Water N.V.	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Brabant Water is een Naamloze Vennootschap, waarvan de aandelen in het bezit zijn van provincie en gemeenten.
Doel	Het leveren van drink- en industriewater aan de inwoners en het bedrijfsleven in Noord-Brabant.
Bestuurlijk belang	Wethouder
Risico's	Zowel de bestuurlijke inbreng, als het financieel risico is te verwaarlozen.
Financieel belang	In verband met de solvabiliteit van Brabant Water is besloten de jaarresultaten toe te voegen aan de algemene reserve. Er vindt geen uitkering van dividend meer plaats.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 483.813.000 / 31-12-2015 € 524.465.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2015 € 415.793.000 / 31-12-2015 € 397.332.000

Vereniging van eigenaren Octopus	
Vestigingsplaats	Boekel
Deelnemers	Gemeente Boekel, Stg. Zicht Primair Onderwijs, eigenaren van appartementen.
Doel	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Risico's	N.v.t.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 7.500.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € € 77.594 / 31-12-2015 € 87.238
Vreemd vermogen	N.v.t.

Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht	
Vestigingsplaats	Boekel
Deelnemers	Gemeente Boekel, eigenaren van appartementen.
Doel	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Risico's	N.v.t.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 1.800.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2015 € 14.536 / 31-12-2015 € 20.021
Vreemd vermogen	N.v.t.

Indien in bovenstaande tekst gesproken wordt over Brabant-Noord en Brabant-Noordoost betreft dit de volgende gemeenten:

Brabant-Noord, 19 gemeenten:

Boekel, Bernheze, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Landerd, Mill, Oss, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel en Vught.

Brabant-Noordoost, 12 gemeenten:

Boekel, Bernheze, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Mill, Oss, Sint Anthonis, Sint-Oedenrode, Uden en Veghel.

Omgevingsdienst Brabant Noord:

Boekel, Bernheze, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, 's-Hertogenbosch, Landerd, Mill, Oss, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel, Vught en de provincie Noord-Brabant.

4.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw en investeringen op maatschappelijke terreinen. Het grondbeleid heeft daarnaast natuurlijk een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen meer en meer een belangrijk onderdeel van de totale exploitatie.

Gelet op de risico's, zeker in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is niet voor niets een afzonderlijke paragraaf over het grondbedrijf verplicht gesteld. Met ingang van 1 januari 2016 hebben alle gemeenten te maken met een herziening van de verslaggevingsregels grondexploitatie. Deze herziening heeft een effect op met name rente, doorbelaste kosten, bovenwijkse voorzieningen en fondsvorming. Alles staat in het kader van de aankomende vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten.

4.8.1 Visie

Taak van het grondbedrijf is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente.

De gemeente Boekel heeft de komende jaren nog een fors woningbouwprogramma te realiseren. Volgens de prognoses zullen tot 2030 nog een 900 tot 1000-tal woningen gebouwd moeten worden. Binnen onze huidige complexen is er geen ruimte meer voor deze aantallen woningen. Wij zullen ons moeten oriënteren op nieuwe locaties voor woningbouw. Gevolg is dat wij ten aanzien van het aankoopbeleid een gewijzigde insteek gaan voorstellen.

Waar het strategisch gemeentelijk van belang is, zal afgewogen worden of grondpositie of ontwikkelingen door derden of in combinatie met de gemeente, noodzakelijk of gewenst is. Het spreekt voor zich dat eventueel gemaakte of te maken kosten door de gemeente bij grondexploitatie met derden verrekend zullen worden via een overeenkomst of vast te stellen exploitatieplan.

Momenteel is nog beperkt grond beschikbaar voor vestiging van bedrijven. Voor de toekomst zal worden gekeken naar een uitbreiding van het bedrijventerrein met een passende Boekelse maat. Het plan De Driedaagse is geschikt voor lichtere bedrijvigheid in combinatie met wonen.

De lopende en geplande projecten in exploitatie binnen de Gemeente Boekel zijn:

- Lage Schoense fase 3 (afronding entree)
- De Donk fase 1, 2
- Peelhorst
- Venhorst-Noord
- De Run
- Irenestraat
- Bedrijventerreinen Boekel (Vlonder West fase 3)
- Bedrijventerreinen Venhorst (Kraaiendonk)
- De Driedaagse
- De Schutboom
- Ruimte voor Ruimte

Overige projecten die nog niet in exploitatie genomen zijn binnen de Gemeente Boekel:

- De uitbreiding van het bedrijventerrein in Boekel is mede afhankelijk van de aanleg van de randweg. Een locatie aan "Lage Raam" is hiervoor in beeld.

Naast projecten van de gemeente Boekel worden er ook door particulieren projecten geïnitieerd, de zogenaamde passieve complexen. Hierbij ligt het initiatief bij de particulier. In de huidige matige markt zien we dat de daadwerkelijke realisatie een proces van lange adem is.

- Buskensstraat en omgeving / ontwikkeling Zuidwand (Sint Agahtaplein)
- Daniël de Brouwerstraat
- Het woningbouwplan Centrum-Oost 1 en Centrum-Oost 2
- Appartementen Kerkstraat-Noord (boven Aldi)

De gemeente Boekel sluit of heeft zogenoemde exploitatie overeenkomsten afgesloten met deze (particuliere) ontwikkelaars. Hierin wordt afgesproken onder welke voorwaarden en vergoeding van kosten de gemeente haar medewerking wil verlenen aan het initiatief.

Gronduitgifte

Gesteld kan worden dat er momenteel sprake is van voldoende belangstelling voor woningen en kavels. Het aanbod is nog divers genoeg om potentiële kopers te voorzien. Dit geldt zowel voor Boekel als Venhorst.

4.8.2 Beleid inzake reserve en risico

In de gemeente Boekel is sprake van zeer omvangrijke activiteiten in het kader van grondexploitatie. Binnen de grondbedrijf rapportage is uitsluitend sprake van actieve complexen. Alle complexen voorzien in de geprognosticeerde behoefte aan woningen en bedrijven. De omvangrijke activiteiten leiden ook tot een flinke boekwaarde. De boekwaarde per 31 december 2015 op de actieve complexen is circa € 13.789.000. In onderstaande tabel is daarvan een detaillering gegeven.

GRONDBEDRIJF COMPLEXEN	Boekwaarde 31-12-2015
Woningbouw	
Lage Schoense (fase 3)	€ - 143.809
De Donk (fase 1)	€ - 149.339
De Donk (fase 2)	€ 2.300.459
Peelhorst	€ 1.413.808
De Run	€ 2.731.267
Ruimte voor Ruimte	€ 1.290.000
Venhorst Noord	€ 715.671
Irenestraat Boekel	€ - 25.922
Bedrijventerrein	
De Vlonder West (fase 3)	€ 1.201.201
Venhorst Bedrijventerrein	€ 777.315
MIX	
Schutboom	€ 1.575.434
De Driedaagse	€ 2.103.263
TOTAAL	€ 13.789.348

Tabel 1: Boekwaarde per d.d. 31.12.2015

In de afgelopen jaren zijn forse investeringen gedaan in het kader van dorpsontwikkeling en grondexploitatie. Bij de ontwikkeling van de gebieden zijn in beperkte mate particuliere partijen betrokken. Met name plannen zoals de Donk, Peelhorst, Venhorst-Noord, de Run en de bedrijventerreinen kenmerken zich door een lange looptijd en grote investeringen. Naar aanleiding hiervan is het noodzakelijk dat telkens een toets wordt uitgevoerd op het beschikbare weerstandsvermogen voor grondexploitatie. Het nemen van risico's zal niet alleen moeten worden gezien in relatie tot het grondbedrijf, maar tevens in relatie tot andere geprioriteerde of te prioriteren plannen / projecten in Boekel. Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat het beschikbare weerstandsvermogen wordt getoetst en gerapporteerd, in het kader van de grondexploitatie.

Weerstandsvermogen

In februari 2016 is een berekening / inschatting gemaakt van het gewenste weerstandsvermogen versus beschikbare middelen gescreend. Deze analyse laat een overschot zien op het wenselijk weerstandsvermogen van circa € 874.000.

Let wel; het bepalen van het weerstandsvermogen is een andere benadering van de cijfers dan de cijfers welke de resultaten van de jaarlijkse grondbedrijf rapportage weergeven. Het gaat hier om een wenselijk weerstandsvermogen waarbij de berekening / becijfering gestoeld is op inschattingen en aannames van toekomstige ontwikkelingen.

Risicoanalyse

De prioriteit zal liggen bij het beperken van de risico's en het afwegen van mogelijke investeringen. Het vaststellen van de jaarlijkse grondexploitatie door de raad is een belangrijk instrument voor de raad om de koers uit te zetten en adequaat te kunnen sturen op risico's. Uit de grondbedrijf rapportage blijkt dat de komende jaren een gefaseerde toch ruime uitgifte van zowel woningbouw kavels als bedrijfskavels is voorzien. Mocht het herstel in beide takken zich de komende jaren echter doorzetten dan kan het zijn dat de prognoses worden gerealiseerd. Echter verdere afboekingen en / of het vormen van voorzieningen kan toch op bepaalde projecten noodzakelijk zijn.

Overigens blijkt uit de cijfers van de Provincie dat Boekel niet te maken heeft met een krimpscenario en als een van de weinige gemeenten nog in inwonertal zal groeien tot 2042. De woningbehoefte is dus wel degelijk aanwezig.

Woningen	2017	2018	2019	2020
Rijwoning	8 won			
Tweekapper	15 won	11 won	6 won	
Vrijstaand / vrije kavel	6 won	9 won	12 won	10 won
Appartementen				
Particuliere ontwikkeling	1 won	15 won	2 won	
TOTAAL AANTAL WONINGEN	30 won	35 won	20 won	10 won

Tabel 2 uitgifte planning woningbouw cf grondbedrijf rapportage 2016

Bedrijfskavels	2017	2018	2019	2020
De Vlonder West (fase 3)	4.724 m²			
Bedrijfskavel	4.724 m ²			
Venhorst Bedrijventerrein	1.815 m²	1.596 m²	1.161 m²	4.358 m²
Bedrijfskavel	1.815 m ²	1.596 m ²	1.161 m ²	
Particuliere ontwikkeling				4.358 m ²
Schutboom			4.692 m²	4.800 m²
Bedrijfskavel			4.692 m ²	4.800 m ²
Particuliere ontwikkeling				
De Driedaagse	4.277 m²	2.623 m²	4.276 m²	2.274 m²
Bedrijfskavel	4.277 m ²	2.623 m ²	4.276 m ²	2.274 m ²
TOTAAL AANTAL M² BEDRIJFSKAVELS	10.816 m²	4.219 m²	10.129 m²	11.432 m²

Tabel 3 uitgifte planning m² bedrijfskavels cf grondbedrijf rapportage 2016

De Raad heeft meerdere instrumenten voor het beheersen van de grondexploitatie. Zo kennen we de jaarlijkse beoordeling van het weerstandsvermogen in combinatie met de jaarlijkse vaststelling van de geactualiseerde grondexploitaties en informatie over de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar.

Rente

In de grondbedrijfsrapportage 2016 is het rentepercentage 2,5 % en zal verder dalen naar 2,29% als gevolg van de nieuwe BBV regels.

Reserves

De algemene reserve van het grondbedrijf en de vaste reserve van het grondbedrijf blijven intact en kunnen eventueel worden aangewend voor de dekking van toekomstige risico's.

Aldus vastgesteld door de Raad van de
Gemeente Boekel
in zijn vergadering
van 10 november 2016

, voorzitter

, griffier

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid							
A	0.	<i>Bestuur en ondersteuning</i>					
A	0.1	Bestuur	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse	001 005 006	Bestuursorganen Bestuurlijke samenwerking Rekenkamerfunctie	A A A
A	0.2	Burgerzaken	Burgemeester Bos	Ton Klomp	003 004	Burgerzaken Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	A A
A	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Burgemeester Bos	Hans van Zutven	nvt	nvt	nvt
A	0.4	Overhead	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse	002 006	Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders Bestuursondersteuning raad	A A
A	0.5	Treasury	Burgemeester Bos	Ton Klomp	330 911 913 914	Nutsbedrijven Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar Overige financiële middelen Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	C J J J
A	0.61	OZB woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp	930 932 940	Uitvoering Wet WOZ Baten onroerend zaakbelasting eigenaren Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	J J J
A	0.62	OZB niet-woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp	930 931 932 940	Uitvoering Wet WOZ Baten onroerend zaakbelasting gebruikers Baten onroerend zaakbelasting eigenaren Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	J J J J
A	0.63	Parkeerbelasting	Burgemeester Bos	Ton Klomp	215 940	Baten parkeerbelasting Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	nvt J
A	0.64	Belastingen overig	Burgemeester Bos	Ton Klomp	933 934 937 938 939 940	Baten roerende woon- en bedrijfsruimten Baten baatbelasting Baten hondenbelasting Baten reclamebelasting Baten precariobelasting Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	nvt nvt nvt nvt nvt J
A	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Burgemeester Bos	Ton Klomp	921 923	Uitkeringen gemeentefonds Uitkeringen deelfonds sociaal domein	J J
A	0.8	Overige baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp	922 960	Algemene baten en lasten Saldo van kostenplaatsen	J J
A	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	Burgemeester Bos	Ton Klomp	942	Vennootschapsbelasting	J
A	0.10	Mutaties reserves	Burgemeester Bos	Ton Klomp	980	Mutaties reserves	J
A	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp	990	Resultaat van de rekening van baten en lasten	J
A	1.	<i>Veiligheid</i>					
A	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester Bos	Jo Marcic	120	Brandweer en rampenbestrijding	F
A	1.2	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester Bos	Jo Marcic	140 160 214	Openbare orde en veiligheid Opsporing en opruiming explosieven Parkeren, parkeerpollitie	F nvt nvt

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma B - Verkeer en vervoer							
B	2.	<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>					
B	2.1	Verkeer en vervoer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	210 230	Wegen, straten en pleinen en verkeersmaatregelen Luchtvaart	B nvt
B	2.2	Parkeren	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	214	Parkeren	B
B	2.3	Recreatieve havens	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	nvt
B	2.4	Economische havens en waterwegen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	220 221 240	Zeehavens Binnenhavens en waterwegen Waterkering, afwatering en landaanwinning	nvt nvt H
B	2.5	Openbaar vervoer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	212 223	Openbaar vervoer Veerdiensten	B nvt
Programma C - Economie & VHROSV							
C	3.	<i>Economie</i>					
C	3.1	Economische ontwikkeling	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310	Handel, ambacht en industrie	C
C	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310 340 830	Handel, ambacht en industrie Agrarische productie en ontginning Bouwgrondexploitatie	C C G
C	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310 311 341	Handel, ambacht en industrie Baten Marktgeden Overige agrarische zaken, jacht en visserij	C C C
C	3.4	Economische promotie	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	560 935 936	Openbaar groen en openluchtrecreatie Baten forensenbelasting Baten toeristenbelasting	E nvt J
C	8.	<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>					
C	8.1	Ruimtelijke ordening	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	810	Ruimtelijke ordening	G
C	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	160 830	Opsporing en ruiming conventionele explosieven Bouwgrondexploitatie	nvt G
C	8.3	Wonen en bouwen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	820 821 822 823	Woningexploitatie /woningbouw Stads- en dorpsvernieuwing Overige volkshuisvesting Bouwvergunningen (Omgevingsvergunning)	G nvt G G

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie							
D	4.	<i>Onderwijs</i>					
D	4.1	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Willems	Hans van Zutven	420	Basisonderwijs exclusief onderwijshuisvesting	I
D	4.2	Onderwijshuisvesting	Wethouder Willems	Hans van Zutven	421 431 441	Basisonderwijs onderwijshuisvesting Speciaal (voorgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	I nvt nvt
D	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Willems	Hans van Zutven	430 440 480 482 650	Speciaal (voortgezet) onderwijs excl. huisvesting Voortgezet onderwijs excl. Huisvesting Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs Volwasseneneducatie Peuterspeelzalen	I nvt I I I
D	5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>					
D	5.1	Sportbeleid en activering	Wethouder Willems	Hans van Zutven	530	Sport	D
D	5.2	Sportaccommodaties	Wethouder Willems	Hans van Zutven	530 531	Sport Groene sportvelden en terreinen	D D
D	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	540 511	Kunst Vormings- en ontwikkelingswerk	D I
D	5.4	Musea	Wethouder Willems	Hans van Zutven	541	Musea	E
D	5.5	Cultureel erfgoed	Wethouder Willems	Hans van Zutven	821	Stads en dorpsvernieuwing	nvt
D	5.6	Media	Wethouder Willems	Hans van Zutven	510 580	Openbaar bibliotheekwerk Overige recreatieve voorzieningen	I E
D	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	240 550 560 580	Waterkering, afwatering en landaanwinning Natuurbescherming Openbaar groen en openluchtrecreatie Overige recreatieve voorzieningen	H E E E

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma E - Sociaal domein							
E	6.	<i>Sociaal domein</i>					
E	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	621 650 670 677	Opvang vreemdelingen Kinderdagopvang Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd Eigen bijdragen algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	D I D D
E	6.2	Wijkteams	Wethouder Willems	Hans van Zutven	671	Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	D
E	6.3	Inkomensregelingen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	610 613 614	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies Overige sociale zekerheidsregelingen vanuit het Rijk Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	D nvt D
E	6.4	Begeleide participatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	611 662 623	Sociale Werkvoorziening Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet	D D D
E	6.5	Arbeidsparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	623	Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet	D
E	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	661	Maatwerkvoorzieningen in natura materieel WMO	D
E	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven	614 662 667 672	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo PGB Wmo en Jeugd	D D D D
E	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven	672 687 682	PGB Wmo en Jeugd Ouderbij-dragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd Individuele voorzieningen Natura Jeugd	D D D
E	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven	663 667 641	Opvang en beschermd wonen Wmo Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo Tehuizen	D D nvt
E	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven	683 687	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd Ouderbijdragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd	D D
Programma F - Volksgezondheid en milieu							
F	7.	<i>Volksgezondheid en milieu</i>					
F	7.1	Volksgezondheid	Wethouder Willems	Hans van Zutven	711 712 714 715	Ambulancevervoer Verpleeginrichtingen Openbare gezondheidszorg Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg) (uniform deel)	F nvt D D
F	7.2	Riolering	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	722 726	Riolering Baten rioolheffing	H H
F	7.3	Afval	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	721 725	Afvalverwijdering en -verwerking Baten reinigingsrechten en	H H
F	7.4	Milieubeheer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	723	Milieubeheer	H
F	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	724 732	Lijkbezorging Baten begraafplaatsrechten	G G

Bijlage B - Overzicht van reserves & voorzieningen

	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021

ALGEMENE RESERVES						
980001	Vaste reserve	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
980002	Algemene reserve	3.028.432	3.028.432	3.028.432	3.028.432	3.028.432
980051	Vaste reserve grondbedrijf	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
980052	Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
TOTAAL ALGEMENE RESERVES		6.102.802	6.102.802	6.102.802	6.102.802	6.102.802

BESTEMMINGSRESERVES						
980101	Afvalstoffenheffing	53.000	53.000	53.000	53.000	53.000
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES		53.000	53.000	53.000	53.000	53.000

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
980213	BoeCult	49.838	54.838	59.838	64.838	69.838
980214	Monumentenbeleid	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
980250	Fonds kunst & cultuur	157.174	152.174	147.174	142.174	137.174
980251	Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.517.627	1.517.627	1.517.627	1.017.627	17.627
980252	Fonds groen voor rood	32.770	22.770	12.770	7.770	7.770
980255	Pensioen gewezen wethouder	171.167	157.295	143.423	124.446	102.054
980259	Vitaal buitengebied Boekel	120.219	120.219	120.219	120.219	120.219
980260	Risicoafdekking BoekelNet	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES		2.188.796	2.164.924	2.141.052	1.617.075	594.683

VOORZIENINGEN						
980401	Wegbeheer	55.922	55.548	43.290	264.302	265.302
980403	Onderhoud gebouwen	119.589	117.553	85.727	117.488	131.263
980408	Pensioenverplichtingen	474.871	516.371	557.871	602.251	646.631
980409	Grondbedrijf (verlies gevende complexen)	3.012.000	3.012.000	3.012.000	3.012.000	3.012.000
980440	Gemeentelijk rioleringsplan	0	0	0	0	0
980450	Nog te maken kosten afgesloten complexen	84.253	84.253	84.253	84.253	84.253
980500	Dubieuze debiteuren	178.843	178.843	178.843	178.843	178.843
TOTAAL VOORZIENINGEN		3.925.478	3.964.568	3.961.984	4.259.137	4.318.292

RECAPITULATIE						
SALDO VAN REKENING		0	0	0	0	0
ALGEMENE RESERVES		6.102.802	6.102.802	6.102.802	6.102.802	6.102.802
BESTEMMINGSRESERVES		53.000	53.000	53.000	53.000	53.000
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES		2.188.796	2.164.924	2.141.052	1.617.075	594.683
VOORZIENINGEN		3.925.478	3.964.568	3.961.984	4.259.137	4.318.292
TOTAAL GENERAAL		12.270.077	12.285.295	12.258.839	12.032.015	11.068.778

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21
980001: Vaste reserve	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Geen mutaties											
980002: Algemene reserve	2.567.751	460.681	3.028.432	0	3.028.432	0	3.028.432	0	3.028.432	0	3.028.432
Voordelig saldo rekening 2015		460.681		0		0		0		0	
980051: Vaste reserve grondbedrijf	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261
Geen mutaties											
980052: Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110
Geen mutaties											
980101: Afvalstoffenheffing	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000
Geen mutaties											
980213: BoeCult	44.838	5.000	49.838	5.000	54.838	5.000	59.838	5.000	64.838	5.000	69.838
Van reserve Fonds kunst en cultuur		5.000		5.000		5.000		5.000		5.000	
980214: Monumentenbeleid	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000
Geen mutaties											
980240: Budgetoverheveling	74.512	-74.512	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budget Randweg (budget burap 2015)		-74.512		0		0		0		0	
980250: Fonds kunst en cultuur	172.174	-15.000	157.174	-5.000	152.174	-5.000	147.174	-5.000	142.174	-5.000	137.174
Naar reserve Boecult		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Onderhoud kunstwerken		-10.000		0		0		0		0	
980251: Fonds bovenwijkse voorziening	1.517.627	0	1.517.627	0	1.517.627	0	1.517.627	-500.000	1.017.627	-1.000.000	17.627
Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel		0		0		0		-500.000		-1.000.000	
980252: Fonds groen voor rood	63.864	-31.094	32.770	-10.000	22.770	-10.000	12.770	-5.000	7.770	0	7.770
Plan van aanpak stimuleringskader Groen-Blauwe diensten		-25.000		-10.000		-10.000		-5.000		0	
Duurzaamheidsagenda gemeente Boekel 2013-2016		-6.094		0		0		0		0	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21
980255: Pensioen gewezen wethouder	185.039	-13.872	171.167	-13.872	157.295	-13.872	143.423	-18.977	124.446	-22.392	102.054
Uitbetaling pensioen gewezen wethouder		-13.872		-13.872		-13.872		-18.977		-22.392	
980259: Vitaal buitengebied Boekel	120.219	0	120.219	0	120.219	0	120.219	0	120.219	0	120.219
Geen mutaties											
980260: Risicoafdekking BoekelNet	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000
Geen mutaties											
980401: Wegbeheer	287.149	-231.227	55.922	-374	55.548	-12.258	43.290	221.012	264.302	1.000	265.302
		De stortingen en ontrekkingen in de voorziening (2015 - 2019) zijn gebaseerd op het wegbeheerplan 2015-2019, Rb. 11.12.2014 erplan 2015-2019, Rb. 11.12.2014									
Storting wegbeheer		263.000		263.000		263.000		263.000		263.000	
Uitvoering wegbeheerplan - Planbegleiding		-12.382		-12.542		-12.536		-1.999		0	
Uitvoering wegbeheerplan - Groot onderhoud		-247.637		-250.832		-250.722		-39.989		-262.000	
Actualisatie wegbeheerplan		-12.000		0		-12.000		0		0	
Elementenonderhoud 2015		-47.851		0		0		0		0	
Asfaltonderhoud 2015		-29.705		0		0		0		0	
Bijdrage Afkoppelen Bosberg		-40.110		0		0		0		0	
Restant uitgaven 2015		-104.541		0		0		0		0	
980403: Onderhoud gebouwen	314.316	-194.727	119.589	-2.036	117.553	-31.826	85.727	31.761	117.488	13.775	131.263
Storting voorziening technisch onderhoud		80.000		80.000		80.000		80.000		80.000	
Groot onderhoud		-274.727		-82.036		-111.826		-48.239		-66.225	
980408: Pensioenverplichting	409.218	65.653	474.871	41.500	516.371	41.500	557.871	44.380	602.251	44.380	646.631
Storting pensioenverplichting		65.653		41.500		41.500		44.380		44.380	
980409: Grondbedrijf (verlies gevende complexen)	3.012.000	0	3.012.000	0	3.012.000	0	3.012.000	0	3.012.000	0	3.012.000
Geen mutaties											
980440: Gemeentelijk rioleringsplan	582.554	-582.554	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderzoekskosten		-12.500		0		0		0		0	
Investeringen (direct afschrijven)		-887.634		0		0		0		0	
Storting vanuit exploitatie (AD)		212.597		0		0		0		0	
Activeren (direct afschrijven, 1 jaar)		104.983		0		0		0		0	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21
980450: Nog te maken kosten afgesloten complexen	104.253	-20.000	84.253	0	84.253	0	84.253	0	84.253	0	84.253
Herschikking winkelaanbod Sint Agathaplein		-20.000		0		0		0		0	
980500: Voorziening dubieuze debiteuren	230.843	-52.000	178.843	0	178.843	0	178.843	0	178.843	0	178.843
Vrijval BoekelNet		-52.000		0		0		0		0	
Totaal mutaties reserves (exclusief voorzieningen)	8.474.077	-129.479	8.344.598	-23.872	8.320.726	-23.872	8.296.854	-523.977	7.772.877	-1.022.392	6.750.485

Bijlage D - Toelichting aard en reden van reserve en voorziening

ALGEMENE RESERVES

980001 Vaste reserve

De vaste algemene reserve is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Cf. Nota financieel beleid 2015 (Raadsbesluit 11 december 2014) is de minimale omvang van deze reserve € 100 per inwoner.

980002 Algemene reserve

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In de begroting 2017 zijn alle claims tot 2020 verwerkt.

980051 Vaste reserve grondbedrijf i.v.m. norm Provincie

Het doel van deze reserves is om risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, op te vangen. Jaarlijks wordt een analyse van de weerstandcapaciteit in relatie tot de hoogte van de vaste reserve grondbedrijf gemaakt.

980052 Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is vrij aanwendbaar in het kader van de grondexploitatie. In de begroting 2017 zijn alle claims tot 2020 verwerkt.

BESTEMMINGSRESERVES

980101 Afvalstoffenheffing

Dit is een egalisatiefonds voor vastlegging van de afwijkingen tussen de kosten en opbrengsten van de huisvuilinzameling. Begrotingstechnisch worden de kosten voor de inzameling en de daarvoor in rekening gebrachte gelden budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, opgenomen. Op rekeningbasis ontstaan er logischerwijs verschillen, die via deze reserve worden afgewikkeld. Aangezien er nog geen onderliggend plan voor deze reserve aanwezig is wordt er uitgegaan van een vast bedrag in de reserve om eventuele tekorten op te vangen.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

980213 Boecult

Dit betreft een egalisatiereserve, jaarlijks wordt € 5.000 gestort vanuit fonds Kunst en Cultuur. Het exploitatieresultaat wordt jaarlijks via deze reserve afgewikkeld.

980214 Monumentenbeleid

In de vergadering van 20 mei 2008 heeft de raad besloten de reserve Monumentenbeleid te handhaven met een maximum van € 40.000. Doel van deze reserve is het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten valt hieronder.

980250 Fonds kunst & cultuur

De doelstelling van dit fonds is investeringen in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980251 Fonds bovenwijkse voorzieningen

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980252 Fonds groen voor rood

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980255 Pensioen gewezen wethouder

Het doel is de dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.

980259 Vitaal buitengebied Boekel

Het fonds Vitaal Buitengebied Boekel moet worden besteed aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteitsverbetering van het Boekelse buitengebied. Dit kan fysieke kwaliteitsverbetering zijn die voortvloeit uit de Structuurvisie Boekel, uit de Verordening Ruimte of eventuele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Vitaal landelijk Boekel.

980260 Risicoafdekking BoekelNet

De garantstelling kent een premieafdracht van € 38.000 per jaar. Deze premie wordt in deze reserve gestort tot een maximaal bedrag van € 100.000, cf. Raadsbesluit 20 november 2012.

VOORZIENINGEN**980401 Voorziening wegbeheer**

Doel van deze voorziening is grote fluctuaties in onderhoudskosten op te vangen (egalisatie). Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheersplan zoals dat in op 11 december 2014 vastgesteld. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2019 beschreven.

980403 Voorziening groot onderhoud gebouwen

De gemeente beschikt over financiële beheersplannen voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Om de kwaliteit van de gebouwen op het gewenste niveau te houden is het van belang dat het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd in overeenstemming met de onderliggende financiële beheersplannen. In het voorjaar 2016 is het gebouwenbeheersplan opnieuw geactualiseerd en vertaald in de voorjaarsnota 2016.

980408 Voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenvoorziening voor de zittende wethouders op basis van actuariële waarde berekeningen.

980409 Voorziening grondbedrijf (verliesgevende complexen)

De voorziening is gevormd voor het af te dekken van verliesgevende grondbedrijfcomplexen, deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Ter zake wordt verwezen naar de bijlage A.1. van de jaarrekening 2015. Bij het vormen van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de notitie grondexploitatie februari 2012 van de commissie BBV.

980440 Voorziening gemeentelijk rioleringsplan

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

980450 Voorziening nog te maken kosten afgesloten complexen grondbedrijf

Voor een aantal afgesloten grondbedrijf complexen zijn nog te maken kosten geraamd.

980500 Voorziening dubieuze debiteuren

Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand, daar waar er een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.

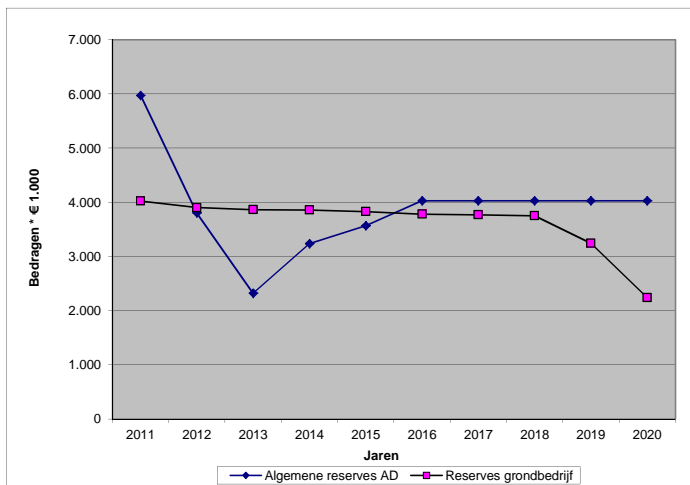
Bijlage E - Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving	2017	2018	2019	2020
SPECIFICATIE Lasten					
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid -	0	0	0	0
B	Verkeer en vervoer Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel	0 0	650.000 650.000	1.000.000 1.000.000	1.000.000 1.000.000
C	Economie & VHROSV -	0	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie -	0	0	0	0
E	Sociaal domein -	0	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten		<u>0</u>	<u>650.000</u>	<u>1.000.000</u>	<u>1.000.000</u>

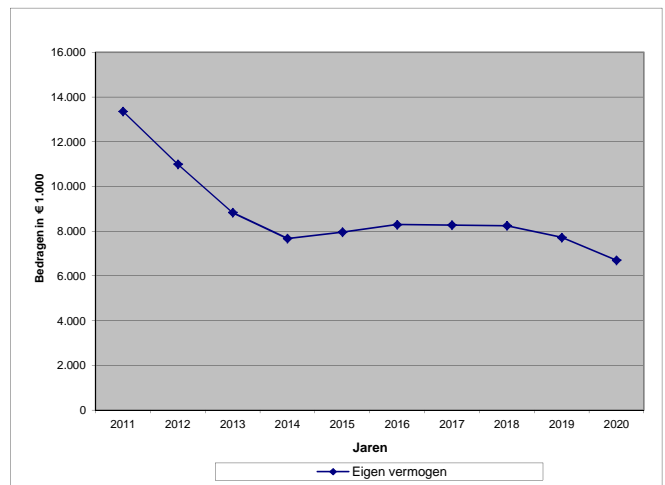
SPECIFICATIE Baten		2017	2018	2019	2020
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid -	0	0	0	0
B	Verkeer en vervoer Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel - Onttrekking fonds bovenwijkse voorzieningen - Kapitaallasten (geactiveerd deel)	0	650.000	1.000.000	1.000.000
		0	0	500.000	1.000.000
		0	650.000	500.000	0
C	Economie & VHROSV -	0	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie -	0	0	0	0
E	Sociaal domein -	0	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0	0	0	0
Totaal incidentele baten		0	650.000	1.000.000	1.000.000
Totaal incidentele baten		0	650.000	1.000.000	1.000.000
Totaal incidentele lasten		0	-650.000	-1.000.000	-1.000.000
Saldo incidentele baten/lasten		0	0	0	0

Bijlage F - Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen

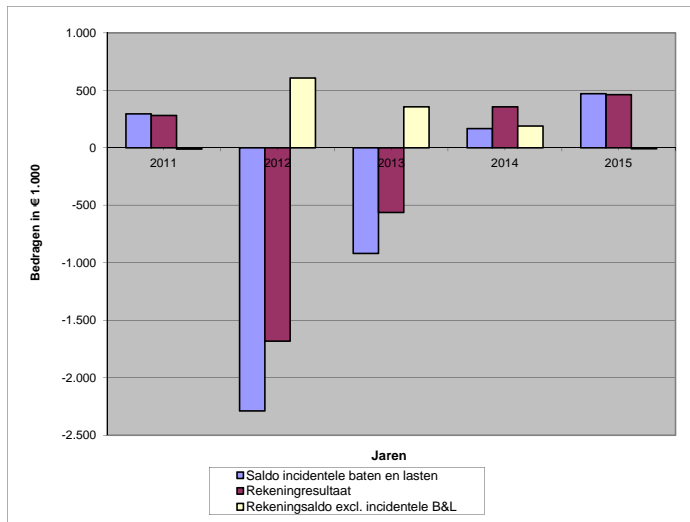
	2011 31-dec	2012 31-dec	2013 31-dec	2014 31-dec	2015 31-dec	2016 31-dec	2017 31-dec	2018 31-dec	2019 31-dec	2020 31-dec
Algemene reserve vast	3.787.000	1.413.081	617.647	617.647	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
vrij	2.184.000	2.389.495	1.702.003	2.618.308	2.567.751	3.028.432	3.028.432	3.028.432	3.028.432	3.028.432
SUBTOTAAL	5.971.000	3.802.576	2.319.650	3.235.955	3.567.751	4.028.432	4.028.432	4.028.432	4.028.432	4.028.432
Bestemmingsreserves	3.362.089	3.290.675	2.647.738	579.139	564.609	481.224	472.352	463.480	449.503	432.111
Grondbedrijf vast	401.000	401.000	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
vrij	1.686.000	1.675.997	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
fondsvorming	1.935.000	1.823.562	1.787.350	1.780.764	1.753.666	1.707.572	1.692.572	1.677.572	1.167.572	162.572
SUBTOTAAL	4.022.000	3.900.559	3.861.721	3.855.135	3.828.037	3.781.943	3.766.943	3.751.943	3.241.943	2.236.943
Reserves / EV TOTAAL (excl. rekeningresultaat)	13.355.089	10.993.810	8.829.109	7.670.229	7.960.397	8.291.599	8.267.727	8.243.855	7.719.878	6.697.486
Rekeningresultaat	282.000	-1.681.000	-562.000	356.000	461.000					
Reserves / EV TOTAAL (incl. rekeningresultaat)	13.637.089	9.312.810	8.267.109	8.026.229	8.421.397					
Incidentele baten	1.309.000	835.300	359.100	752.000	1.124.600					
lasten	1.014.800	3.123.600	1.277.800	585.000	654.100					
SALDO	294.200	-2.288.300	-918.700	167.000	470.500					
Rekeningresultaat (excl. incidentele B&L)	-12.200	607.300	356.700	189.000	-9.500					
SALDO mutatie eigen vermogen	371.303	-4.324.279	-1.045.701	-240.880	395.168					

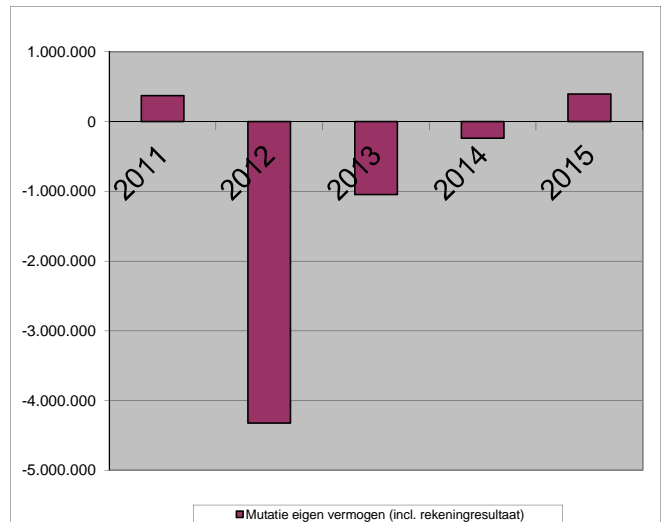
Figuur 1: ontwikkeling van de algemene reserve en reserves grondbedrijf

Figuur 2: ontwikkeling van de reserves / eigen vermogen

Figuur 3: incidentele baten versus rekeningresultaat

Figuur 4: mutatie eigen vermogen

Bijlage G - Begrotingsgegevens EMU 2017

Gemeenten zijn met ingang van de begroting 2006 verplicht om het EMU-saldo over jaar 2016, 2017 en 2018 in de begroting op te nemen, zodat de gemeenteraad inzicht heeft in het EMU-saldo. Onderstaande standaardtabel is hiertoe uitgeleverd. Conform artikel 71 van het BBV (informatie voor derden) dienen de EMU-gegevens vóór 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar aan het CBS en de toezichthouder te worden gezonden.

Bedragen x € 1.000		2016	2017	2018
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, art 17c)	91	2	137
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	760	781	775
+ 3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	408	385	385
- 4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	0	507	1.037
+ 5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
+ 6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
- 7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
+ 8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord			
- 9	Betalingen ten laste van de voorzieningen, voorzover deze transacties met derden betreffen	781	345	387
- 10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten			
- 11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
Berekend EMU-saldo		478	316	-127

Bijlage H - Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2017-2020

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	1-1-2017	31-12-2017	1-1-2018	31-12-2018	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020
Vaste activa								
Immateriële vaste activa	213	213	213	213	213	213	213	213
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldl. en het saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0	0	0	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	213	213	213	213	213	213	213	213
Materiële vaste activa	20.144	19.408	19.408	22.355	22.355	22.167	22.167	21.481
- Investerings met een economisch nut;								
- gronden uitgegeven in erfpacht	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige investeringen met een economisch nut	15.267	14.759	14.759	14.255	14.255	13.807	13.807	13.374
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven								
- grond-,weg- en waterbouwkundige werken	1.493	1.411	1.411	1.329	1.329	1.268	1.268	1.209
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut;								
- gronden en terreinen	294	293	293	292	292	291	291	291
- bedrijfsgebouwen	1062	1004	1004	3946	3946	3813	3813	3681
- grond-,weg- en waterbouwkundige werken	1.430	1.388	1.388	2.023	2.023	2.521	2.521	2.504
- vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0
- machines, apparaten en installaties	58	50	50	43	43	36	36	28
- overige materiële vaste activa	540	503	503	467	467	431	431	394
Financiële vaste activa	1.726	1.605	1.605	1.485	1.485	1.370	1.370	1.254
- Kapitaalverstrekkingen aan;								
- deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Leningen aan;								
- woningbouwcorporaties	60	57	57	54	54	51	51	49
- deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	213	213	213	213	213	213	213	213
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.290	1.183	1.183	1.075	1.075	968	968	860
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	163	152	152	143	143	138	138	132
Totaal vaste activa	22.083	21.226	21.226	24.053	24.053	23.750	23.750	22.948
Vlottende activa								
Voorraden	9.774	7.535	7.535	6.271	6.271	2.795	2.795	391
- Grond- en hulpstoffen;								
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	9.774	7.535	7.535	6.271	6.271	2.795	2.795	391
- Gereed product en handelsgoederen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.975	1.975	1.975	1.975	1.975	1.975	1.975	1.975
- Vorderingen op openbare lichamen	975	975	975	975	975	975	975	975
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige vorderingen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
- Overige uitzettingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	131	131	131	131	131	911	911	912
- Kassaldi	1	1	1	1	1	1	1	1
- Banksaldi	130	130	130	130	130	910	910	911
Overlopende activa	350	350	350	350	350	350	350	350
Totaal vlottende activa	12.230	9.991	9.991	8.727	8.727	6.031	6.031	3.628
TOTAAL ACTIVA	34.313	31.217	31.217	32.780	32.780	29.781	29.781	26.576

Bijlage H - Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2017-2020

(bedragen x € 1.000,-)

PASSIVA	1-1-2017	31-12-2017	1-1-2018	31-12-2018	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020
Vaste passiva								
Eigen vermogen	8.345	8.395	8.395	8.796	8.796	8.259	8.259	7.365
- Algemene reserve	6.103	6.162	6.162	6.451	6.451	6.473	6.473	6.563
- Bestemmingsreserves;								
- voor egalisatie van tarieven	53	53	53	53	53	53	53	53
- overige bestemmingsreserves	2.189	2.165	2.165	2.141	2.141	1.617	1.617	595
- Resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0
- Nog te bestemmen na- voordelig rekeningresultaat	0	15	15	151	151	116	116	154
Voorzieningen	735	774	774	771	771	1.067	1.067	1.126
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	559	600	600	642	642	686	686	730
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	176	174	174	129	129	381	381	396
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	0	0	0	0	0	0	0	0
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	22.040	18.120	18.120	18.200	18.200	18.055	18.055	15.685
- Obligatieleningen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Onderhandse leningen van;								
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.950	18.030	18.030	18.110	18.110	17.965	17.965	15.595
- binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0	0	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0	0	0	0	0	0	0
- Waarborgsommen	90	90	90	90	90	90	90	90
- Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	31.120	27.289	27.289	27.767	27.767	27.381	27.381	24.176
Vlottende passiva								
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	2.293	3.028	3.028	4.113	4.113	1.500	1.500	1.500
- Kasgeldleningen	793	1.528	1.528	2.613	2.613	0	0	0
- Banksaldi	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige schulden	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Overlopende passiva	900	900	900	900	900	900	900	900
Totaal vlottende passiva	3.193	3.928	3.928	5.013	5.013	2.400	2.400	2.400
TOTAAL PASSIVA	34.313	31.217	31.217	32.780	32.780	29.781	29.781	26.576

Bijlage I - Kasstroomoverzicht 2017

Via het kasstroomoverzicht wordt de financieringsbehoefte over het jaar 2017 duidelijk gepresenteerd. Met het jaarverslag zal dit overzicht worden geactualiseerd op basis van de balansmutaties. In het overzicht is de toename van de financieringsbehoefte schematisch weergegeven. Verder is met het volgende rekening gehouden:

- a. het exploitatieresultaat
- b. afschrijvingen zijn geen uitgaven,
- c. onttrekkingen en stortingen t.b.v. de exploitatie zijn geen werkelijk inkomsten en uitgaven,
- d. afronding op 1.000 Euro.

Batig saldo 2017 15.000

Geldlenen:

a. aflossing	-3.920.000	
b. saldo geldstroom Grondbedrijf	2.405.924	
c. vermeerderingen	0	
	<hr/>	-1.514.076

Investeren:

a. afschrijvingen (geen uitgaven)	781.000	
b. aflossingen	0	
c. vermeerderingen	26.000	
d. verminderingen	0	
	<hr/>	807.000

Reserves

a. rentebijschrijving (n.v.t.)	0	
b. vermeerderingen/verminderingen	-24.000	
	<hr/>	-24.000

Totale kasstroom		<hr/>	-716.076
-------------------------	--	-------	-----------------

Bijlage J - Staat van opgenomen geldleningen

Nr	Oorspronkelijk bedrag	Jaar aflossing	Rente %	Stand 01-01-2017	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2017
1	€ 1.000.000	2028	4,350%	€ 480.000	0	€ 19.950	€ 40.000	€ 40.000
2	€ 4.500.000	2030	3,735%	€ 2.520.000	0	€ 90.070	€ 180.000	€ 2.340.000
3	€ 5.000.000	2017	4,500%	€ 500.000	0	€ 20.466	€ 500.000	€ 0
4	€ 5.000.000	2018	4,232%	€ 1.000.000	0	€ 24.580	€ 500.000	€ 500.000
5	€ 4.500.000	2018	4,980%	€ 900.000	0	€ 35.365	€ 450.000	€ 50.000
6	€ 4.000.000	2019	3,600%	€ 1.200.000	0	€ 37.124	€ 400.000	€ 800.000
7	€ 4.000.000	2020	2,330%	€ 1.600.000	0	€ 34.165	€ 400.000	€ 1.200.000
8	€ 5.000.000	2021	2,700%	€ 2.500.000	0	€ 67.056	€ 500.000	€ 2.000.000
9	€ 5.000.000	2022	1,740%	€ 3.000.000	0	€ 51.080	€ 500.000	€ 2.500.000
10	€ 5.000.000	2033	2,835%	€ 4.250.000	0	€ 119.847	€ 250.000	€ 4.000.000
11	€ 4.000.000	2036	1,500%	€ 4.000.000	0	€ 60.000	€ 200.000	€ 3.800.000
Totaal	€ 47.000.000			€ 21.950.000	0	€ 559.703	€ 3.920.000	€ 18.030.000

Bijlage K - Basisset (beleids)indicatoren

Beleidsveld (Taakveld)	Naam Indicator	Eenheid	Boekel	Nederland	Jaar
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	55	onbekend	2017
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	55	onbekend	2017
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	40	onbekend	2017
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	122,2	139,7	2014
1. Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,0	1,3	2014
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	2,4	2015
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	4,0	5,4	2015
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,0	3,9	2015
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,5	6,1	2015
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	11	7	2014
2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	12	10	2014
3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	84	100	2013
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	123,1	122,4	2015
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	7	5	2014
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	94	60	2014
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,6	3,2	2012
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	47,0	49,9	2014
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	551,6	721,7	2015
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	onbekend	onbekend	n.v.t.
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	2,09	5,66	2012
6. Sociaal domein	Melding kindermishandeling	%	0,25	0,91	2012
6. Sociaal domein	Netto Participatiegraad	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	69,6	65,4	2015
6. Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	15,38	11,61	2012
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	1,16	1,21	2012
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	153,0	405,1	2015
6. Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 10.000 inwoners	45,6	311,9	2015
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	10,8	10,0	2015
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,7	1,2	2015
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	onbekend	0,5	2015
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	onbekend	569	2015
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	55	205	2014
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	2,4	8,7	2014
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	249	206	2015
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,4	6,6	2013
8. Vhrosv	Demografische druk	%	54,3	53,0	2016
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	768	643	2016
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	832	716	2016

Bron: <http://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Bijlage L - Kerngegevens

Hieronder zijn in tabelvorm de kerngegevens van de gemeente Boekel vermeld.
Deze kerngegevens zijn onderverdeeld in de sociale structuur en de fysieke structuur.

1-1-2017

Sociale structuur:

Aantal inwoners:	
0 t/m 19 jaar:	2.555
20 t/m 64 jaar:	5.934
65 jaar en ouder	1.785
Totaal aantal inwoners	10.274
van 75 jaar tot 85 jaar:	546

Aantal bijstandsonvangers:

IOAW:	8
IOAZ:	3
WWB:	58
WWB verpleging:	31

Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen: 65

Fysieke structuur:

Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.452
Oppervlakte land in hectaren:	3.451
Oppervlakte binnenwater in hectaren:	1

Oppervlakte bos- en houtopstanden (ha)	71,80
Oppervlakte stedelijk groen (ha)	14,10
Oppervlakte bermen (ha)	58,40
Oppervlakte gazons (ha)	10,50
Oppervlakte sportvelden (ha)	11,60

Lengtes van wegen (m):

- Binnen de bebouwde kom	40.889
- Buiten de bebouwde kom	87.966
- Overige (o.a. zandwegen of halfverharding):	11.209

Totaal lengten van wegen **140.064**

Riolering:

- Lengte vrijvervalriolering (m)	55.770
- Lengte persleiding (m)	64.590
- Aantal pompunits drukriolering	364

Aantal verblijfsobjecten:

- Woonfunctie	4.025
- Logiesfunctie	25

Bijlage M - Verklarende woordenlijst

Afschrijving. De jaarlijkse last als gevolg van de (technische of economische) waardevermindering van een investering. Het jaarlijkse afschrijven garandeert in principe de budgettaire ruimte voor het doen van vervangingsinvesteringen.

Balans. Het eenmaal per jaar opmaken van de stand van de vermogensverhouding van de gemeente, met andere woorden de stand van de gemeentelijke bezittingen en schulden (activa en passiva).

Baten-lastenstelsel. In een baten-lastenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin het genot respectievelijk het gebruik ervan plaatsvindt. Gemeenten hanteren dit stelsel.

B.B.V. (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). Het B.B.V. betreft bij Koninklijk Besluit uitgevaardigde voorschriften voor de inrichting van begroting en de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente. Vanaf begrotingsjaar 2004 dienen gemeenten aan het besluit B.B.V. te voldoen. Tot die tijd was het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 (CV95) van kracht.

Begroting. Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het B.B.V. onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.

Beheersbegroting. (Ook wel financiële begroting genoemd.) Een verregaande registratie van (voorgenomen) inkomsten en uitgaven waarbij de controlefunctie (rekening en verantwoording) vooropstaat.

Belastingen. Verplichte betaling aan de overheid waar geen direct aanwijsbare prestatie tegenover staat.

Belastingdruk per woonruimte. De opbrengst van de onroerende zaakbelasting, riool / zuiveringsrechten rioolbaatbelasting alsmede de reinigingsrechten / afvalstoffenheffing na aftrek van de opbrengst van de niet-woningen, uitgedrukt in een bedrag per woonruimte.

Beleidsbegroting. De beleidsbegroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit:

- het programmaplan
- de paragrafen

Beleidsstaken. De taken die betrekking hebben op het uit te voeren beleid. Deze beleidsstaken worden onder meer opgenomen in het beleidsplan, de beleidsbegroting, de beleidsrapportages en het jaarverslag. Men spreekt ook wel van producten en/of diensten.

Bestaand beleid. Beleid waarbij de bestaande bedrijfsvoering voortgezet kan worden. Dit houdt in, dat rekening gehouden wordt met vervangingsinvesteringen, andere onontkoombare uitgaven en een onderhoudsniveau van de eigendommen van de gemeente dat tenminste op een redelijk peil is. Bij de begrotingscyclus betekent het de financiële situatie van de gemeente tot en met de raadsbesluiten van een bepaalde datum (=aanvaard beleid).

Bestuurlijk belang. Een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Budget. Een budget is een taakstelling die jaarlijks in de begroting wordt vastgelegd. De te leveren producten dienen geleverd te worden binnen het gestelde budget. Tot het budget behoren niet alleen de financiële baten en lasten, maar ook de kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren welke zijn vastgelegd in de productenraming. De uitgaven die ten laste van een budget worden gebracht, drukken op één jaar.

Budgetcyclus. Cyclische weergave van de gemeentelijke informatievoorziening met als bouwstenen het collegeprogramma, het beleidsplan (de meerjarenbegroting), voorjaarsnota, de begroting, de tussentijdse rapportage en de jaarrekening.

Budgettair neutraal. De financiële transactie heeft per saldo geen gevolgen voor de exploitatie (inkomsten en uitgaven blijven gelijk op lopen).

Coalitieakkoord. De overeenkomst van de coalitiepartijen over het te voeren beleid in de komende regeringsperiode.

CV95 (Comptabiliteitsvoorschriften 1995). Dit besluit is vanaf begrotingsjaar 2004 vervangen door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Dekking. Het binnen de exploitatie kunnen opvangen van de lasten die voortvloeien uit bijvoorbeeld een investering (vergelijk: maandelijkse hypotheeklast bij aankoop huis). Het begrip dekkingsmiddelen is een heel ander begrip dan financiering.

Diensten. Dit zijn de niet tastbare diensten die een gemeente voortbrengt zoals het verstrekken van een uitkering, het geven van onderwijs etc. Vergelijk: product.

Doelmatig (= efficiënt). Hierbij is aan de orde in hoeverre de taken op een zo goed mogelijke wijze worden uitgevoerd. Kwantiteit, kwaliteit en de maatschappelijke kosten zijn toetsingskaders. Met andere woorden het doel bereiken met zo beperkt mogelijke inzet van middelen (informatie, financiën, personeel, etc.).

Doeltreffend (= effectief). De mate waarin het maatschappelijk beoogd effect met het uitvoeren van bepaalde taken wordt bereikt. Voorbeeld: door het invoeren van arbeidstijdverkorting tracht men te bereiken dat de werkgelegenheid met een bepaald percentage toeneemt. Het invoeren van a.t.v. is hierbij de taak; het effect op de werkgelegenheid het maatschappelijk doel.

Dualisme. Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

EMU-saldo: In het stabiliteitspact van Europa is afgesproken dat het vorderingensaldo van het Rijk als totaal niet boven de 3% van het BBP mag uitkomen.

Financieel belang. Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt

Financiering. Het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen. Het aantrekken van financiële middelen voor een periode tot één jaar behoort tot het liquiditeitsbeheer.

Financiële begroting. De financiële begroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van de baten en lasten en toelichtingen
- de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Financiële positie. Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen weer in relatie tot de baten en lasten. Daarbij wordt zichtbaar wat de nog beschikbare ruimte of het resterende tekort is in de begroting (rekening gehouden met het voorgenomen beleid (bestaand en nieuw) voor het begrotingsjaar).

Functie. De programma's worden gekoppeld aan verwante producten. Een functie kan derhalve beschouwd worden als de numerieke weergave van een product. Beleidstaken worden bij een dergelijke opzet onderdeel van een functie.

Gemeentefonds. Fonds gevoed door een deel van de rijksbelastingopbrengst, waaruit gemeenten de algemene uitkering ontvangen.

Heffingen. Deze bestaan uit belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting), tarieven (marktgeden, gebruik sportaccommodaties), retributies (afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolrechten) en leges of rechten.

Jaarrekening (beheersrekening). De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting en is het einde van de beheers-/ budgetcyclus; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmarekening en toelichting
- de balans en toelichting

Jaarstukken. De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.

Jaarverslag (beleidsrekening). Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en vormt daarmee het einde van de beleidscyclus. Het jaarverslag gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Kapitaallasten. Lasten, verbonden aan de inzet van kapitaal en levensduur van de investering, bestaande uit: rente- en afschrijvingslasten.

Kasstelsel. Weergaven van uitgaven en ontvangsten, waarbij de feitelijke kasontvangst of –uitgave als meetmoment wordt genomen. De feitelijke kasontvangst en de bijbehorende transactie kunnen in verschillende (boek)jaren vallen. Het rijk hanteert het kasstelsel. De gemeente hanteert het stelsel van baten en lasten.

Kasgeldlimiet. Deze limiet stelt een grens aan de mogelijkheid tot het aantrekken van financiering voor de korte termijn.

Kostendekkingsplan. Bestuurlijk instrument om de gemeenteraad op één tijdstip de hoofdlijnen van het te voeren nieuwe beleid te laten vaststellen. Hierdoor vindt totale afweging van het beleid plaats en worden de financiële consequenties ingekaderd (ook wel: investeringsplan). Het gaat hier om ruimtescheppende beleidsvoornemens (bezuinigingen, belastingverhogingen etc.). Zie ook: bestedingsplan.

Krediet. Een krediet is een door de Gemeenteraad voor een bepaald doel ter beschikking gesteld bedrag, waarbij mogelijk randvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en kwantiteit worden gedefinieerd. Een krediet is een andere vorm van een budget. De uitgaven van een krediet worden geactiveerd en middels de jaarlijkse toerekening van kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingen) ten laste van het dat jaar vastgestelde budget gebracht. Deze uitgaven worden dus over meerdere jaren uitgesmeerd. Een krediet kan als zodanig beschouwd worden als een 'aanslag' op het budget voor volgende jaren.

Kwijtschelding. Het volgens ministeriële richtlijnen op verzoek van belastingplichtige afschrijven van gemeentelijke belastingen (O.Z.B., rioolrecht en afvalstoffenheffing) waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare belastingcapaciteit (bijstandsnorm).

Liquiditeitspositie. Dit is de mate waarin op korte termijn aan alle opeisbare verplichtingen kan worden voldaan.

Meerjarenbegroting. Dit is een begroting met daarin opgenomen de taken zoals deze komende vier jaren worden uitgevoerd. In de jaarbegroting wordt zowel het bestaande als het nieuwe beleid opgenomen. Veelal is het beleidsplan tevens de meerjarenbegroting.

Onbenutte belastingcapaciteit. Het verschil tussen enerzijds de werkelijke opbrengst van het totaal van onroerende zaakbelastingen, reinigingsrechten/afvalstoffenheffing en riool-/zuiveringsrechten na aftrek van de opbrengst van nieuw-woonruimten en anderzijds de normen zoals die gelden voor artikel-12 gemeenten (bekend gemaakt in de zogenaamde junicirculaire betreffende het gemeentefonds). Als de werkelijke opbrengst lager is dan de normopbrengst is er sprake van een onbenutte capaciteit.

Paragrafen. Een paragraaf geeft volgens het B.B.V. een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Programma. Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Program(ma)begroting. Een program(ma)begroting is een begroting waarin de programma's centraal staan. In het B.B.V. wordt het woord program(ma)begroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens het B.B.V. is, dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als program(ma)begroting. Een program(ma)begroting bestaat idealiter uit 10-15 programma's, die door de raad voor tenminste vier jaar worden vastgesteld. In de programmabegroting kunnen de functies (uitgedrukt in baten en lasten) beschouwd worden als de producten van de gemeente. Ter realisatie van een product worden middelen beschikbaar gesteld in de vorm van budgetten en kredieten.

Programmaplan. Een programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?

Programmarekening. Onderdeel van de jaarrekening. De programmarekening geeft een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per programma van het begrotingsjaar.

Programmaverantwoording. Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.

Rechtmatig. Onder het begrip rechtmatigheid wordt verstaan, het voldoen aan met elkaar overeengekomen regels. Het gaat om het aspect dat duidt op de mate waarin het door het bestuur gevoerde beheer in overeenstemming is met de bestaande normering. Het gaat om zowel externe wet- en regelgeving, als interne regelgeving. De accountant is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole. Het gaat dan om een controle achteraf, waarbij wordt nagegaan of financiële gevolgen juist zijn verantwoord. Echter ook de gemeenteraad, het College van Burgemeester en Wethouders, de ambtelijke organisatie en de rekenkamer(funcitie) hebben een controlerende functie inzake rechtmatigheid.

Rente. De vergoeding die in rekening gebracht wordt voor het tijdelijk beschikbaar stellen van liquiditeiten (het lenen). De entiteit die de beschikkingsmacht over de liquiditeiten afstaat is de crediteur. De entiteit die de beschikkingsmacht tijdelijk verkrijgt is de debiteur. De interest wordt veelal uitgedrukt in een percentage van de hoofdsom op jaarbasis. Interest is daarbij een vorm van huur.

Renterisico. De mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijziging in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Renterisiconorm. Dit is een norm die betrekking heeft op schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Reserves: Algemene reserve/bestemmingsreserve. Van een bestemmingsreserve is sprake zodra de gemeente aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven of de aanwending van een reserve gebonden is aan voorwaarden gesteld door een geldgever (legaat, subsidie, rijksbijdrage e.d.). De reserves zonder een dergelijk oormerk vormen tezamen de algemene reserve. Alhoewel er in feite sprake is van een tussenvorm tussen reserves en voorzieningen worden tot bestemmingsreserves ook gerekend:

- de nog niet bestede om niet van derden ontvangen middelen, verkregen onder stringente condities over de inrichting van de aanwending (bepaalde legaten en verkregen subsidies);
- de egalisatierekeningen die dienen om ongewenste schommelingen in provinciale en gemeentelijke tarieven op te vangen bv. een reserve voor toekomstige uitbreidingsinvesteringen inzake riolering of vuilafvoer: de jaarlijkse stortingen in deze reserve kunnen bij de tariefopstelling worden meegenomen om sprongsgewijze verhoging van de tarieven te voorkomen.
- de egalisatierekeningen voor investeringsbijdragen die zijn bedoeld om ontvangen investeringsbijdragen gedurende de gebruiksduur van het investeringsgoed in jaarlijkse termijnen ten gunste van de rekening van baten en lasten te laten komen.

Vrije reserves/dekkingsreserves. Vrije reserves zijn reserves, waarvan de besteding geen consequenties heeft voor de exploitatie. Dekkingsreserves zijn reserves, die gebruikt worden voor structurele dekking van exploitatie-uitgaven.

Solidariteitsbeginsel. Kosten die betrekking hebben op kwietscheldingen (minima) inzake afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verrekend in het afvalstoffenheffingstarief en rioolheffingstarief.

Stille reserve. Dit zijn meerwaarden van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, doch direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen.

Treasuryfunctie. Het sturen en beheersen van het verantwoord over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verbonden partij. Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Voorjaarsnota. De door de raad vastgestelde nota die de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de opstelling van de jaarlijkse begroting bevat.

Voorzieningen. Voorzieningen zijn dat deel van het vermogen dat is afgezonderd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die een volgende boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het (lopende) boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Weerstandsvermogen. Het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken voort te zetten. Het weerstandsvermogen van de gemeenten omvat naast de reserves en voorzieningen onder meer de vrij te besteden begrotingsruimte, de belastingcapaciteit en zogenaamd schuldvrij bezit.

Bijlage N - Lijst met afkortingen

a.g.v.	Als gevolg van
A+O Fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds (A+O fonds) Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
ABW	Algemene Bijstands Wet
AGR	Algemene Gemeentelijke Reserve
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AO / IC	Administratieve Organisatie en Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARBO	Arbeidsomstandigheden
art.	Artikel
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWIR	Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen
AZ	Algemene Zaken
B & W	(College van) Burgemeester en Wethouders
b.v.	Besloten vennootschap
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBN	Brandweer Brabant Noord
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBRA	Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCA	Bestuurscommissie Afvalinzameling
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDUR	Brede doeluitkering rampenbestrijding
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum
BIO	Buitengebied in ontwikkeling
BLAU	Basisregistratie Lonen, Arbeids- en Uitkeringsverhoudingen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNO	Brabant Noord-Oost
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaar
BOPZ-(online)	Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Bijzondere ondernemingsraad
BP	Bestemmingsplan
BPM	Belasting voor personenauto's en motorvoertuigen
BRI	Basisregistratie Inkomen
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BRT	Basisregistratie Topografie
BRV	Basisregistratie voertuigen
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting toegevoegde waarde (=omzetbelasting)
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Burap	Bestuursrapportage
BVL	Brabants Veiligheidslabel
BW	Burgerlijk Wetboek
BWT	Bouw en woningtoezicht
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.Q.	Casu Quo
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Cf.	Conform
Cie	Commissie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin

Bijlage N - Lijst met afkortingen

CPB	College Bescherming Persoonsgegevens
CPI	Consumentenprijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum Werk en Inkomen
Dd	De dato
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLB	De Lage Beemden
DT	Directie Team
DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
e.d.	En dergelijke
ECB	Europese Centrale Bank
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EKD	Elektronisch Kinddossier
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVZ	Ecologische verbindingzone
Fin.	Financieel / Financiële
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
FPU	Flexibele Pensioen Uittreding
FTE	Fulltimerequivalent
Fvw	Financiële verhoudingswet
GB	Grondbedrijf
GBA	Gemeentelijke bevolkingsadministratie
GFT	Groente, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIS	Geografisch informatiesysteem
GMC	Gemeenschappelijk Meldcentrum
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties
GZ	Grondgebiedszaken
H.b.h.	Hulp bij het huishouden
HHV	Huishoudelijke verzorging
HNG	Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten
HVD	Hulpverleningsdienst Brabant-Noord
I & A	Informatie & Automatisering
IBN	Integrale bedrijven Noordoost-Brabant
ICT	Informatie en Communicatie technologie
iDOP	integraal Dorps Ontwikkeling Plan
ihkv	In het kader van
IKC	Integraal kindcentrum
Incl.	Inclusief
IOAW	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IV	Intensieve Veehouderij
IVB	Intergraal Veiligheidsbeleid
IVH	Integrale vroegHulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KBO	Katholieke Bond van Ouderen
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijnen water
LOG	Landbouw- ontwikkelgebied

Bijlage N - Lijst met afkortingen

M.b.t.	met betrekking tot
M.n.	Met name
M.u.v.	Met uitzondering van
MER	Milieueffectrapportage
MIRT	Meerjaren investeringsprogramma
MKB	Midden en kleinbedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsplan
N.V.	Naamloze vennootschap
N.v.t.	Niet van toepassing
NHR	Nationaal handelsregister
NOC-NSF	Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sportfederatie
NT1	Nederlandse als 1e taal
NT2	Nederlandse als 2e taal
Nuggers	Niet uitkeringsgerechtigden
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
Nza	Nederlandse Zorgautoriteit
O.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
O.g.v.	Op grond van
ODBN	Omgevingsdienst Brabant Noord
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg
OKE	Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pag.	Pagina
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie (= ter herinnering)
POP	Persoonlijk ontwikkelingsplan
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
RAV	Regionale Ambulance Voorzieningen
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RIE	Risico-inventarisatie en evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RUPL	Regionaal Uitvoeringsprogramma Leefomgeving
RVR	Ruimte voor ruimte
SBB	Stichting Binnensport Boekel
SGV	Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SV	Structuur Visie
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
SWEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woning
SWO	Stichting Welzijn Ouderen
T / m	Tot en met
T.b.v.	Ten behoeve van
T.g.v.	Ten gunste van
T.o.v.	Ten opzichte van
T.t.v.	Ten tijde van
VCA	Veiligheidschecklist Aannemers
vGRP	Verbreed Gemeentelijke Riolerings Plan
VHROSV	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Bijlage N - Lijst met afkortingen

VPB	Vennootschapsbelasting
VR	Verordening Ruimte
VTH-taken	Vergunningverlening / toezicht & handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WB21	Waterbeleid 21e eeuw
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Walvis	Wet Administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
Wet WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet Investing in Jongeren
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
WM	Wet Mileubeheer
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNSP	Wet sanering natuurlijke personen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering onroerende zaken
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
WSNP	Wet sanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewater
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
ZIN	Zorg in natura